Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✶ 31 январь 1969 йил, жума ☆ № 26 (14.189). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Тошкент асбобсозлик заводининг илғор ишчиси Любовь Лазарева. У корхона коллективининг муваффақиятларига муносиб ҳисса қўшиш учун ҳаракат қилмоқда. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган мусобақада алоҳида ибрат кўрсатиб, смена топшириқларини бир ярим ҳисса ортиғи билан бажаришга эришмоқда.

ЧИНАКАМ ХАЛҚ КОНТРОЛИ

Улуғ Октябрь ғалаба қилиши биланоқ В. И. Лениннинг шахсан ташаббуси билан мамлакат миқёсида ўрнатилган халқ контроли коммунистик жамият қуришда партия ва давлатимиз қўлида энг таъсирчан восита бўлиб хизмат қилмоқда. Доҳийнинг партия-давлат контроли ўрнатиш, унинг фаолиятини йўналтириб туриш ҳақидаги таклиф ва тавсиялари контроль органлари ишига асос қилиб олингандир.

Партиямиз меҳнаткашларни меҳнат интизомига қаттиқ риоя қилиш руҳида тарбиялаш ва В. И. Ленин ибораси билан айтганда, ҳамиша ва ҳамма ерда уюшқоқлик, тартиб, ишчанлик, мунтазам ҳамкорлик вазиятини вужудга келтиришда доимо беминнат ёрдамчилар бўлган халқ назоратчиларига таяниб иш кўрди ва иш кўрмоқда.

Маълумки, халқ контроли органлари фаолиятида асосий масала партия ва ҳукумат директиваларининг совет, хўжалик ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар томонидан амалда бажарилишини мунтазам равишда текширишда, коммунистик қурилишга раҳбарликни янада takомиллаштиришда, экономикани бутун чоралар билан юксалтириш, давлат интизомини ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш учун курашда партия ва давлат органларига яқиндан ёрдам кўрсатишдан иборат. Улар ўзининг бутун фаолияти билан совет кишиларида ўз мамлакатининг хўжайини ҳиссини, жамиятнинг бутун иши учун ҳар бир кишининг юксак масъулияти ҳиссини камол топтиришга даъват этилгандир.

Бутун мамлакатда бўлганидек, республикамизда ҳам халқ контролининг яхлит системаси ташкил топган. Ҳозир Ўзбекистонда 9575 халқ контроли группаси ва 28608 пост бўлиб, улар атрофига илғор, энг актив ва обрўли ишчилар, колхозчилар, интеллигенция вакиллари, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари, пенсионерлар, уй-рўзғор ишлари билан шуғулланувчи аёллар, партиясизлар ва коммунистлардан 227 мингдан зиёд киши уюшган. Камтарин ва беминнат бу кишилар асосий ишларидан бўш вақтларида ўзларига юклатилган жамоат топшириғини, фахрли гражданлик бурчларини шараф билан ўтамоқдалар.

Халқ контроли органлари ва уларга уюшган назоратчилар партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети пленумлари қарорларини амалга ошириш, халқ хўжалиги топшириқларининг бекамикўст бажарилишини таъминлаш борасида катта ташкилотчилик ишлари олиб бормоқдалар. Утган йилнинг охирларида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «СССРда халқ контроли органлари тўғрисидаги Низом» ҳақида қабул қилган қарори халқ контроли органлари фаолиятини тағин ҳам кучайтиришда муҳим омил бўлади.

Низомда халқ контроли группалари, постлари ва комитетларида ишлаётган ишчилар, колхозчилар ва хизматчилар контроль органларининг асосий кучидир, деб ёзиб қўйилган. Шунинг ўзи ҳам бизда контролнинг ўз моҳият-эътибори билан чинакам халқчиллигини билдиради.

Кўриниб турибдики, халқ назоратчисининг иши шарафли, айни пайтда ғоят масъулиятлидир. Низомда назоратчиларнинг ана шу бурчлари бирма-бир кўрсатиб берилган. Халқ назоратчиси умумхалқ бойлигини сақлаш ва кўпайтириш учун муттасил ғамхўрлик қилиши, меҳнатсеварлик, уюшқоқлик ва интизомлилик, ўзига талабчан бўлишда ибрат кўрсатиши, давлат ва жамоат манфаатларини ҳимоя қилишда принципиал ва муросасиз бўлиши лозим.

Назоратчиларнинг жуда кўпчилиги ана шу талабга жавоб берадиган юксак фазилат эгалари бўлган кишилардир. Улар корхона ва қурилишларда, колхоз ва совхозларда, муассаса ва ҳарбий қисмларда фаол иш олиб бориб, халқ мулкини сақлашда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Айниқса уларнинг ташаббуси билан ўтказилаётган оммавий рейд ва текширишлар яхши натижа бермоқда. Бу ўринда назоратчилар халқ хўжалигида тежамкорлик ва иқтисод қилиш учун икки йилдан буён мунтазам ўтказаётган кўриклар самарасини кўрсатиб ўтиш ўринли бўларди. Утган йилнинг ўзидагина материал ва хом ашёни тежаш, янги технологияни ўзлаштириш бўйича 40 мингга яқин таклиф ва тавсиялар тушди.

Халқ контроли органлари давлат планлари ва топшириқларининг вақтида бажарилишини назорат қилиб, бу соҳадаги ишларнинг юришиб кетишига катта ҳисса қўшмоқдалар. Республикадаги корхона ва муассасаларда план ва топшириқларнинг бажарилмаслик сабаблари йил давомида жойларда 512 марта кўриб чиқилиб, бу ишда айбдор бўлган кишилар қаттиқ тартибга чақирилди. Назоратчиларнинг шу йўсиндаги кўмаги туфайли Самарқанддаги «Кинап», Тошкент электротехника, «Ташгазоаппарат», «Хлопкомаш» заводлари, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Оҳангарондаги кўмир қазиб чиқариш корхоналари, Тошкентдаги Октябрь революцияси номли завод коллективлари ишлаб чиқариш кўрсаткичларини анча яхшилашга эришдилар.

Енгил саноат, пахта тозалаш, озиқ-овқат, гўшт-сут саноати корхоналари объектларининг қурилиши ҳамиша назоратчилар диққат-эътиборида бўлиб келмоқда. Уларнинг фаол ёрдами туфайли Қарши ва Уртаовулдаги гўшт комбинатлари, Фарғона пойафзал фабрикаси, Нукус балиқ заводи, Тошкентдаги 3-кон заводи қурилишлари тезлаштирилди.

Шу билан бирга социалистик мулкни қўриқлашдек муқаддас бурчини бажаришга тегишинча эътибор бермаётган, контроль ишига кенг меҳнаткашлар оммасини қатнаштиришга қунт қилмаётган контроль комитетлари ҳам йўқ эмас. Шаҳрисабз, Косон, Ғузор район халқ контроли комитетлари фаолиятини бунга мисол қилиб келтириш мумкин. Улар ўтган йил давомида социалистик мулкнинг қандай сақланаётганлигига доир бирор масалани ҳам комитет мажлисига қўймаганлар. Айрим контроль комитетлари давлат ва жамоат мулкининг сақланишига юзаки қараётган раҳбар ходимларга нисбатан таъсирчан чоралар кўрмаётирлар, назоратчиларни бундай камчиликларга муросасиз бўлиш руҳида тарбияламаяптилар.

Шундай контроль органлари ҳам борки, улар савдо, медицина, аҳолига коммунал ва маданий-маиший хизмат кўрсатиш сингари соҳаларни қамраб ололмаётирлар. Натижада худди шу соҳаларда аҳолига хизмат кўрсатишнинг қониқарсизлиги ҳақида меҳнаткашлардан шикоятлар олинмоқда. Бу гап айниқса Бухоро шаҳар халқ контроли комитетига таааллуқлидир

Ҳозир ҳамма жойда халқ контроли группа ва постлари ўз фаолиятлари ҳақида ҳисобот бермоқдалар. Меҳнаткашларнинг бу муҳим воқеага бағишлаб ўтказилаётган йиғинларида халқ контроли органлари тўғрисидаги Низом қоидаларини кенг тушунтириш, группа ва постларга меҳнат аҳлининг актив, ташаббускор вакилларини жалб қилиш лозим.

Ҳамма жойда беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига муносиб туҳфалар тайёрлаш учун умумхалқ ҳаракати авж олмоқда. Бу умумхалқ ҳаракатида бевосита қатнашиш, омманинг куч-ғайратини ва ташаббускорлигини яратувчилик ишларига сафарбар этиш назоратчиларнинг бугунги кундаги энг муҳим ишидир.

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

100

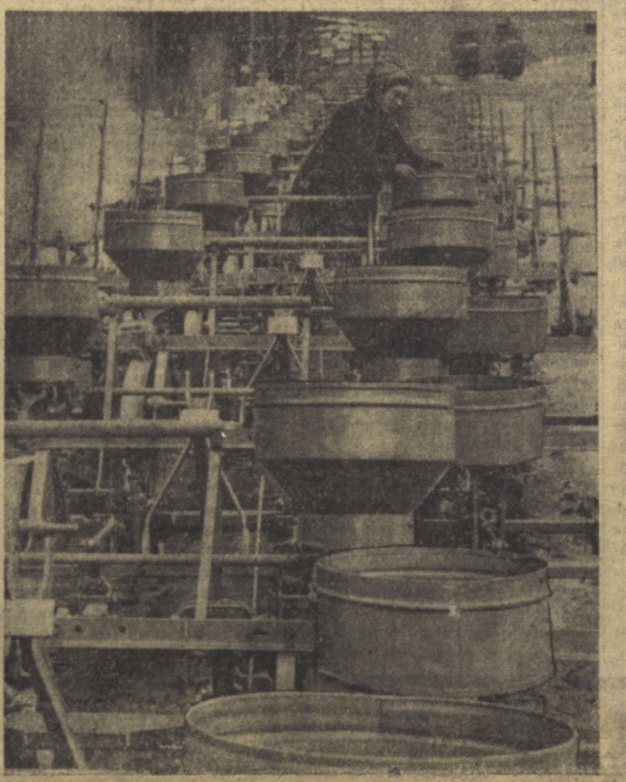

«Узбексельмаш» заводи пахтачилик учун кўплаб машиналар тайёрламоқда. Ой сайин бу корхонадан 650 та сеялка тайёрлаб чиқариляпти. Суратда: «СТХ-4Б» маркали сеялкалар пахтакор хўжаликларга жўнатиш учун тайёрлаб қўйилган пайт.

И. Глауберзон фотолари.

ФЕВРАЛЬ ОЙИ ҲИСОБИГА

● ЧЎЛҚУВАРЛАР ҒАЛАБАСИ

«Каршистрой»нинг учинчи автотранспорт идораси ишчилари ва инженер-техник ходимлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Серғайрат шоферлар январь ойи планини муддатидан бир неча кун илгари бажариб, планга қўшимча 85 минг тонна юк ташишди. Г. Какчуян, Э. Сюрнин, В. Бобровский, Г. Ярошенко ва бошқа ўнлаб пўлат от «чавандоз»лари ҳар куни бир ярим икки норма иш бажармоқдалар.

Шоферлар ажойиб ташаббус бошладилар. Улар машиналарга ўз кучлари билан тайёрланган прицепларни тиркашди. Кўп юк ташиш имконини берувчи прицеп тиркалган бундай машиналарнинг дастлабки 50 таси рейсга чиқди.

1971 йилга қадар Қарши машина канали ўзанида 6 та йирик насос станциялари фойдаланишга топширилади.

7-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи ҳам канал ўзанидан тупроқ чиқариш, котлованга бетон ёткизишни қизитиб юборди. Ҳозир объектда 40 экскаватор, ўнлаб бульдозер ва автомашиналар жавлон урмоқда. Бетончи Раҳимбой Абдиев слесарь Ислом Ҳусанновлар смена топшириқларини ҳамиша 130-140 процент адо этмоқдалар. Бошқармада ишчилар жамғарма дафтари таъсис этилган. Ҳар бир ишчи тежаб қолган электр энергия, металл, эҳтиёт қисмлар, ёнилғи ва бошқа материаллар ҳақида шу дафтарга муттасил ёзиб боради.

Р. УРОҚОВ.

● КОНЧИЛАР ҚУВОНЧИ

Оҳангарон кўмир конидаги 9-шахтанинг Ленин орденли Абдураҳмон Маматов бошлиқ биринчи участкаси бригадаси кончилари январь ойи ишлаб чиқариш планини барвақт бажардилар. Кончилар 400 тоннадан зиёд арзон ёқилғи — кўмир қазиб чиқардилар. Коллективнинг Ғаффоров, Ашурапиев каби ўнлаб меҳнатсевар ишчилари смена нормаларини доимо 130-140 процент уддалаб, шу кунларда февраль ойи ҳисобига меҳнат қилаётирлар.

А. КОСТИЧЕВ.

● СУРЪАТНИ БУШАШТИРМАЙМИЗ

Сирдарё областидаги «Бахт» пахта тозалаш заводи коллективи ўтган йили давлат планини қарийб бир ой илгари ошириб бажарган эди. Янги йилда зўр ғайрат ва уюшқоқлик билан ишга киришган корхона ишчилари январь ойи ишлаб чиқариш планини ҳам муддатидан илгари бажариб, беш йиллик тўртинчи йилининг иккинчи ойи ҳисобига ишлашаётир.

Рустам Шойзоқов бошлиқ бригада коллективи қўлга киритаётган ютуқлар барчани қувонтирмоқда. Улар ўтган давр ичида бир неча юз тонна линтер ва тола ишлаб чиқаришга муваффақ бўлишди. Бригада ишчилари шу кунларда янада ғайрат билан меҳнат қилиб «суръатни бўшаштирмаймиз!» демоқдалар.

П. ЖИЛКИН.

МОСКВАДА ЛЕНИНГА бағишланган йиғилишлар

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Союзлар уйида бир неча бор сўзга чиққан эди. КПСС Москва шаҳар комитети, ВЦСПС, Бутуниттифоқ «Билим» жамияти ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти Союзлар уйида Ленинга бағишланган умумшаҳар Ленин ўқишларини ўтказмоқда. Бу Ленин ўқишлари В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланган бўлиб, 1970 йилнинг апрель ойигача ўтказилади.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев 28 январда Колонна залида навбатдаги йиғилишда «Ленинизм ва халқаро коммунистик ҳаракат проблемалари» ҳақида лекция ўқиди.

Лекциядан кейин Осипов номли рус халқ оркестри коллективи ва рус хор академик капелласи коллективи ўз санъатларини намойиш қилдилар.

(ТАСС).

ЯНА КЎРИШГУНЧА ХАЙР, МОНГОЛ ДЎСТЛАР!

Монголия Халқ Республикаси маданият министри С. Сосорбарам Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлиб турди. У, ўзига ҳамроҳ бўлиб келган кишилар билан бирга республика ҳаёти билан, маданий-оқартув муассасаларининг фаолияти билан танишди.

Монголиядан келган меҳмонлар 30 январда Тошкентдан жўнаб кетдилар. Жўнаб кетиш олдидан С. Сосорбарам Ўзбекистон Телеграф агентлиги мухбирига ўз таассуротларини сўзлаб берди.

Ўзбекистонда, деди министр, совет халқлари дўстлигининг улуғворлигини айниқса зўр куч билан сездик. Улуғ Ленин камол топтирган бу дўстликнинг самарасини ҳар қадамда кўрасан. Бу самаралар республика экономикасининг юксак тараққиётида, маданиятининг барқ уриб яшнаганлигида яққол намоён бўлиб турибди. Ўзбекистонликлар ажойиб кишилардир. Улар зўр ташаббускор кишилардир, уларнинг ҳар бир иши яратувчилик меҳнат завқи билан тўлиб-тошгандир.

Суҳбат вақтида С. Сосорбарам Монголия Халқ Республикасининг шу йил Ўзбекистонда ўтказиладиган кунлари ва Ўзбекистоннинг Монголия Халқ Республикасида ўтказиладиган кунларига доир бир қанча масалаларга тўхталиб ўтди.

Бу — халқларимиз дўстлигининг, ленинча пролетар интернационализми улуғ ғояларидан мунаввар бўлган дўстликнинг порлоқ байрами бўлади, деб таъкидлади министр. Кейинги вақтларда Белоруссия, Озарбайжон ва Молдавия маданият арбоблари Монголияда меҳмон бўлишди, бизнинг делегацияларимиз ҳам шу республикаларга бориб келишди. Ана шу учрашувлар бизга зўр қувонч бахш этди. Улар халқларимизни тағин ҳам кўпроқ яқинлаштиришга, маданиятларимизни ўзаро бойитишга кўмаклашди. Ўзбекистон билан бўладиган учрашув ҳам ана шу олижаноб мақсадларга жуда яхши хизмат қилишига аминмиз.

Ўзбек ўртоқларимизни юртимизда куз палласи кутиб оламиз. Шу тариқа мамлакатимизда Улуғ Октябрь байрами арафасида ҳар йили ўтказиладиган анъанавий Монголия — Совет дўстлиги ойлигини улар билан бирга бошлаймиз. Халқимиз сизнинг республикангиз билан яқиндан танишиш бахтига мушарраф бўлади. Республикангизнинг улкан муваффақиятлари ҳар бир монгол меҳнаткашини қувонтирмоқда.

Монголия Халқ Республикасининг шу йил ёзда ўтказиладиган кунларида қатнашмоқ учун, деди министр, Монголия Халқ Республикаси вакилларидан катта группаси келади. Расмий делегациядан ташқари санъат усталари, жумладан, Монголия Халқ Республикаси давлат қўшиқ ва рақс ансамбли артистлари, опера ва балет театрининг айрим солистлари келишади. Биз ўзимизнинг қадимий ва революция ғалабасидан сўнг гуркираб равнақ топган ёш санъатимизни ўзбек қардошларимизга хурсандчилик билан кўрсатамиз.

Ўзбек меҳнаткашлари бизнинг кинофильмларимизни кўришади, монгол композиторлари, ёзувчилари, рассомларининг ижоди билан танишадилар. Тошкентга юбормоқ учун турли виставкалар тайёрланмоқда.

Суҳбат охирида министр бундай деди: Монголия — Совет дўстлиги жамияти ҳамда халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун курашаётган Монголия ташкилотлари федерацияси ана шу байрамларни тайёрлашда фаол қатнашмоқда. Байрамларга Монголия Халқ Республикасининг бутун жамоатчилиги тайёргарлик кўрмоқда.

ИЛМИЙ СЕССИЯ

САМАРҚАНДНИНГ 2500 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Кеча Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетининг мажлислар залида Самарқанд шаҳрининг 2500 йиллигига бағишланган илмий сессия иш бошлади. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси томонидан уюштирилган илмий сессияни академия президенти О. С. Содиқов қисқача нутқ сўзлаб очди.

Илмий сессиянинг ялпи мажлисида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов, академик, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Қори Ниёзий, тарих фанлари доктори, профессор Я. Ғуломов, Самарқанд Давлат университетининг ректори В. Абдулаевнинг Самарқанд тарихига оид докладлари тингланди.

Л. ЭРГАШЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Расмий хабарлар

ҲУРМАТЛИ МЕҲМОН ШАРАФИГА

СССР Олий Совети Президиуми билан СССР ҳукумати 29 январь куни қабул маросимлари уйида Жанубий Яман Халқ Республикасининг Президенти Кахтан Муҳаммад Ашшаабий шарафига зиёфат бердилар.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида Н. В. Подгорний билан Кахтан Муҳаммад Ашшаабий нутқ сўзладилар.

ДЎСТОНА АЛОҚАЛАР

КОБУЛ. Бу ерда Афғонистон давлат монополиялари бошқармаси билан Бутуниттифоқ «Союзнефтеэкспорт» бирлашмаси ўртасида Совет Иттифоқидан нефть маҳсулотлари етказиб бериш тўғрисидаги битимлар имзоланди. Битимларга мувофиқ, Афғонистонга юқори сифатли бензин ва дизель ёқилғиси етказиб берилади. Ҳужжатлар имзолангандан кейин бошқарма президенти Султон Азиз Зикриё: Совет Иттифоқининг нефть маҳсулотлари етказиб бериши Афғонистон экономикасини ривожлантиришга ёрдам беради, деди. Янги битимларнинг имзоланиши, деб таъкидлади у, «Афғонистон билан СССР ўртасидаги дўстона савдо-сотиқ алоқалари иккала халқ манфаатлари йўлида мустаҳкамланиб ва ривожланиб бораётганлигидан далолат беради». (ТАСС).

ИЛҒОРЛАРГА—БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети 1968 йилда чорвачилик бўйича эришилган кўрсаткичларни қараб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Қашқадарё областида** (область партия комитетининг секретари ўрток **Ғойибов**, область ижроия комитетининг раиси ўрток **Жалилов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўрток **Жабборов**, область совхозлар трестининг директори ўрток **Олпоёров**) қолдирилди. Бу область гўшт етиштириш йиллик планини 100,8 процент, сут етиштириш планини 110 процент бажарди, 1968 йилда тухум етиштиришни 1967 йилдагига нисбатан 19 процент кўпайтирди. Областда ҳар бир сигирдан 892 килограмм ёки 1967 йилдагига нисбатан 263 килограмм кўп сут соғиб олинди, қорамоллар туёғи 95 процент миқдорида, қўй ва эчкилар туёғи 96,4 процент миқдорида сақлаб қолинди, чорвачилик маҳсулотлари, чунончи, гўшт тайёрлаш ва харид қилиш плани 104,6 процент, сут тайёрлаш ва харид қилиш плани 107,7 процент, тухум тайёрлаш ва харид қилиш плани 114 процент, жун тайёрлаш ва харид қилиш плани 109 процент бажарилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Бухоро областининг **Томди районида** (район партия комитетининг секретари ўрток **Пирмонов**, район ижроия комитетининг раиси ўрток **Сатанов**, район қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток **Дуанов**) қолдирилди. Бу районда 1969 йил 1 январгача қўйлар сони 1968 йилнинг шу давридагига нисбатан 21742 бош ёки 3,4 процент кўпайди, қўйларни кўпайтириш плани бажарилиб, ҳар 100 совлиқдан 123 қўзи ёки 1967 йилдагига нисбатан 3 қўзи кўп олинди, қўйлар 98,5 процент миқдорида сақлаб қолинди ва давлат йўли билан гўшт, жун ва қоракўл тери тайёрлаш плани оширилиб бажарилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Самарқанд область **Нурота районидаги Ленин номли совхозга** (совхоз директори ўрток **Хўжақулов**, партия ташкилотининг секретари ўрток **Қозоқов**, ишчилар комитетининг раиси ўрток **Муҳаммадиев**, бош зоотехник ўрток **Волков**) берилди. Бу совхозда қорамол туёғи бир йил ичида 11,3 процент, қўй ва эчкилар туёғи 3,3 процент кўпайди, 100 сигирдан 85 бузоқ, 100 совлиқдан 125 қўзи олинди, қорамол туёғи 99,98 процент, қўй ва эчкилар туёғи 99,5 процент миқдорида сақлаб қолинди. Ҳар бир сигирдан 1355 килограммдан сут соғиб олинди, давлат йўли билан гўшт тайёрлаш 105 процент, сут тайёрлаш плани 111 процент, жун тайёрлаш плани 116 процент, қоракўл тери тайёрлаш плани 115 процент ва дағал ем хашак тайёрлаш плани 232 процент бажарилди.

Кўчма Қизил байроқ Тошкент область Янгийўл районидаги «Чиноз» наслчилик совхоз-техникумидан олиб берилади.

Халқ контроли саҳифаси

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ХАЛҚ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИ СОЦИАЛИСТИК ДЕМОКРАТИЯ ФОРМАЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА СОВЕТ ЖАМИЯТИДА МУҲИМ ЎРИН ТУТАДИ. МЕҲНАТКАШЛАР ОММАСИ ХАЛҚ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИ ОРҚАЛИ ЭКОНОМИКА, ХЎЖАЛИК ВА МАДАНИЙ ҚУРИЛИШ СОҲАСИДА КОНТРОЛЛИК ҚИЛИШ ҲУҚУҚИНИ АМАЛГА ОШИРАДИЛАР, ДАВЛАТ ИШЛАРИНИ БОШҚАРИШДА ИШТИРОК ҚИЛАДИЛАР.

«СССРДА ХАЛҚ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ»ДАН.

БИЗНИНГ СУҲБАТ

СССРда халқ контроли органлари тўғрисидаги Низом тасдиқланиши муносабати билан халқ назоратчиларининг фаолияти тағин ҳам кучайди. Улар партия ва ҳукумат директиваларини бажариш учун курашда янада кўпроқ ташаббус кўрсатишлари учун кенг имконият яратилди. Янги шароитда назоратчилар қандай иш олиб бораётганликлари, уларнинг янги йилдаги режалари ҳақида сўзлаб беришни сўраб мухбиримиз халқ назоратчиларига мурожаат қилди.

ҚАРОР ВА ИЖРО БИРЛИГИ

Т. ҚОДИРОВ,
Термиз район халқ контроли комитетининг раиси

В. И. ЛЕНИН СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ дастлабки йилларидаёқ ижрони текширишга ниҳоятда катта эътибор берган эди. Халқ контролининг вазифаси — фош қилишдангина иборат бўлиб қолмасдан, энг муҳими, камчиликларни ўз вақтида очишдан ва кадрларимизни ишда хато ва камчиликларга йўл қўйиши олдини олишдан иборат, меҳнаткашларда ўз мамлакатининг ҳақиқий эгаси деган туйғуни тарбиялаб, камчиликларга муросасиз бўлиш, давлат ва жамоат мулкига тежамкорлик муносабатида бўлиш фазилатларини тарбиялашдан иборатлигини алоҳида таъкидлар эди.

Доҳийнинг мана шу кўрсатмасини районимиз назоратчилари ўз фаолиятларига асос қилиб олмоқдалар. Қарор ва ижронинг бирлиги, принципиаллик ҳар бир назоратчининг олдига қўйилган биринчи талабдир.

Районимиз назоратчилари пахтачиликни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган ҳамма соҳаларга кўз-қулоқ бўлиб турдилар. Ҳозирги кунда улар техника ремонти, машина ва механизмларни сақлаш, қишки ишларнинг сифатли бажарилиши, уруғликни тайёрлаш, далага маҳаллий ўғит олиб чиқиш, минерал ўғитларнинг сақланишини назорат қилиш — хуллас қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари шу кунларда амалга ошираётган ҳамма ишларда бош-қош.

Назоратчилар ўзларининг фахрли бурчларига садоқат билан қарамоқдалар. Жамоат бурчини сидқидилдан ўтаётган Н. Алибоев, Ю. Нормаматов, К. Чориев, Б. Норқўчқорова, Н. Номозов, Ч. Умеров, Т. Галямова ва бошқа халқ назоратчиларини районимизнинг барча меҳнат аҳли ҳурмат билан тилга олади. Улар хўжасизлик ва давлат мулкини тежаб-тергаб сарфламаслик ҳолларига муросасиз кураш олиб боришлари билан бундай ҳурматга сазовор бўлдилар. Ишимизда ана шундай ҳақиқий жонкуярлар бор экан, уларнинг ёрдами билан жамоат мулкининг посбонлари деган шарафли бурчимизни муваффақиятли ўтайверамиз.

ИЗЧИЛЛИК ВА ИЗЛАНИШ

Д. МАШАРИПОВ,
Қўшкўпир районидаги Ленин номли колхоз халқ контроли группасининг раиси

ФАОЛИЯТИМИЗНИНГ дастлабки кунлариданоқ бошланган ишни ниҳоясига етказишни ҳар биримиз одат тусига киритдик. Натижа чакки бўлмаяпти. Шу қоидага риоя қилиш туфайли муайян ютуқларга эришдик.

Группамизга 35 киши уюшган. Бундан ташқари бригадаларда, чорвачилик фермаларида 55 кишилик постлар бор. Халқ контроли группамиз далачилик, чорвачилик колхозчиларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш секцияларига эга. Назоратчиларимиз ўтказадиган рейд ва оммавий текширишларда колхозчилар фаол қатнашмоқдалар.

Группамиз амалга оширган ишларнинг рўйхатинигина келтириш билан ҳам назоратчилар хўжалик фаолиятида қандай роль ўйнаётганлигини изоҳлаш мумкин. Кейинги икки йил ичида колхозимизнинг хўжалик фаолияти турли масалаларига доир қирққа яқин текшириш ўтказилди. Техника ремонти, ерларни суғориш, экинни парвариш қилиш, ҳосил йиғим-теримини муваффақиятли ўтказиш масалалари ҳамиша диққат марказида туради. Хўжаликда пахта тайёрлаш йиллик мажбуриятлари йил сайин ошириб адо этилмоқда. Машина терими туфайли планда кўзда тутилганидан 115 минг сўм кўп даромад қилдик.

Иқтисод қилиш ва тежамкорлик учун курашнинг олдинги сафида бораётганлар ҳам назоратчилардир. Уларнинг актив иштироки билан йил давомида салкам қирқ минг сўмлик турли материалларни тежаб қолдик.

Назоратчиларнинг фаолиятидан бутун коллектив хабардор бўлиши учун курашмоқдамиз. Назоратчилар ўтказган текшириш якунлари партбюро мажлисларида ва колхозчиларнинг умумий йиғилишларида тез-тез муҳокама қилиб турилади. Уларнинг фаолияти деворий газета орқали кенг ёритилмоқда.

ОММАВИЙЛИК ВА ТАШАББУСКОРЛИК

К. АБДУРАҲМОНОВ,
Булунғур район халқ контроли комитетининг раиси

ЖАМОАТ КОНТРОЛИДА оммавийлик асосий нарса ҳисобланади. Назорат ишига қанча кўп одам жалб қилинса, «қўл етмаган» соҳа шунча кам бўлади.

Одатда, хўжаликлардаги халқ контроли группаларида 20-30 назоратчи бўлади. Лекин улар назорат системасининг асосини ташкил этадилар. Рейд ва текширишларда кўпинча колхозчилар, мутахассислар, раҳбар ходимлар қатнашадилар. Чунончи, фойдаланилмаётган ерларни аниқлаб, уларни қишлоқ хўжалик оборотига киритиш, алмашлаб экишни жорий этиш, шу тариқа қишлоқ хўжалик экинлари маҳсулотини кўпайтириш мақсадида ўтказилган рейдга 200 дан кўпроқ жамоатчи назоратчилар қатнашди. Суғориладиган ерлардан самарасиз фойдаланаётган хўжаликларда ерни қадрлаш зарурлиги қатъият билан кун тартибига қўйилди. Колхозларда, бригадаларда масъул кишилар ажратилиб, улар ҳар қарич ердан фойдаланишнинг аҳволини обдон текширдилар. Текширишни омманинг ўзига топширганимиз чакки бўлмади. Меҳнат аҳли ўз мулкининг ҳақиқий эгаси сифатида иш тутиб, ҳамма жойда тежамкорлик ва ердан унумли фойдаланиш учун курашни авж олдириб юборди.

ЖАНГОВАР ЁРДАМЧИЛАР

С. РАШИДОВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети раисининг ўринбосари

Халқ манфаатларини ва унинг иродасини ифодаловчи социалистик давлатимизда мамлакатнинг ягона хўжайини бўлган халқнинг ўзи контроль қилиш ҳуқуқига эга. Меҳнат аҳли ана шу контроль органлари орқали экономика, хўжалик ва маданий қурилиш устидан контроллик қилиш ҳуқуқини амалга оширадилар, давлат ишларини бошқаришда фаол иштирок этадилар.

Улуғ Октябрь арафасидаёқ В. И. Ленин коммунизмнинг юқори фазаси таркиб топгунга қадар социалистлар меҳнат меъёри ва истеъмол меъёри устидан жамият ва давлат томонидан қаттиқ назорат ўрнатилишини талаб қиладилар деб айтган эди. Худди шу боисдан ҳам Совет ҳокимияти ўрнатилган куннинг иккинчи куниёқ Владимир Ильичнинг бевосита раҳбарлигида ишчи контроли ҳақидаги Низом ишлаб чиқилган эди.

Мамлакатда контроль органлари иш бошлагандан бошлаб ўтган давр ичида улар фаолияти такомиллаштирилди, уларнинг таркиби ва иш формалари ўзгариб турди, лекин коммунистик қурилишнинг ҳамма босқичларида уларнинг партиямиз жанговар ёрдамчилари деган моҳияти ўзгармай қолаверди.

Халқ контроли органларининг 50 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати йўллаган табрикномада халқ контроли органлари ходимлари ва уларнинг кўпмиллионли активистлари фаолиятига юксак баҳо берилди. 1968 йил 19 декабрда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети тасдиқлаган СССРда халқ контроли органлари тўғрисидаги Низом назоратчилар фаолиятида ёрқин уфқлар ва кенг истиқболлар очиб беради.

Халқ контроли органлари совет жамиятида муҳим ўрин эгаллаб, социалистик демократиянинг асосий формаларидан бири ҳисобланади. СССРда халқ контроли органлари тўғрисидаги Низомда халқ контроли органларининг Совет давлатида тутган ўрни, вазифа ва бурчлари, ҳуқуқлари, улар фаолиятининг асосий форма ва методлари аниқ белгилаб берилган. Шу жиҳатдан ҳам Низом катта ижтимоий-сиёсий аҳамиятга эга бўлган ҳужжат бўлиб, унда контролнинг ленинча принциплари янада ривожлантирилди.

Халқ контроли органлари ҳақидаги Низомнинг асосий принциплари — контролнинг оммавийлиги, давлат ва жамоат контролининг биргаликда қўшиб олиб борилиши, ошкоралиш кўриши, партия ташкилотлари раҳбарлигида иш олиб боришда эканлиги алоҳида таъкидланган. Контроль ишига турли касблардаги кишиларнинг жалб қилиниши камчиликларнинг олдини олишнинг муҳим омилидир.

Партия органлари халқ контроли органларининг ҳамма звеноларини янада мустаҳкамлаш йўлида катта иш қилмоқдалар. Кейинги икки йил ичида назоратчилар сони 10 минг кишидан зиёд ортиб, ҳозирги кунда 237 минг кишидан ошиб кетди.

Халқ контроли органлари системасида группа ва постлар асосий ўринни тутадилар. Улар бевосита корхоналарда, колхозларда, муассасалар ва ташкилотларда контролни амалга оширишда партия ташкилотлари ва маъмуриятга ишлаб чиқариш, бошқариш ва хизмат кўрсатишнинг барча соҳаларида ёрдамлашишга даъват этилгандирлар. Партия ташкилотлари ва маъмурият ишлаб чиқаришнинг, бошқариш ва хизмат кўрсатишнинг барча соҳаларида шундай вазиятни вужудга келтиришлари керакки, токи бирор жойда ҳам хўжасизлик ва исрофгарчилик, давлат ва ишлаб чиқариш интизомининг, социалистик қонунчиликнинг бузилиш ҳоллари юз бермасин.

Назорат органларининг аксарияти ишни ана шундай йўлга қўйишган. Халқ назоратчиларининг ажойиб ишлари ҳақида кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, Бекободдаги темир-бетон буюмлари заводида назоратчилар корхона ишлаб чиқариш жараёнларининг ҳамма асосий соҳаларини контроль қилишмоқда. Натижада жиҳозлардан, ишчи кучидан фойдаланишда, хом ашё ва материалларни тежаб-тергаб сарфлашда самарали ютуқларга эришилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида назоратчиларнинг таклифи билан амалга оширилган тадбирлар туфайли 9 минг сўм тежаб қолинишига эришилди. Иқтисод қилиш ва тежамкорлик учун юришда бутун коллектив фаол қатнашиши туфайли 100 тоннадач кўпроқ цемент, 150 минг киловатт-соат электр энергияси тежалди, маҳсулот таннархи салкам 200 минг сўмга камайди.

Республикамизда ишлаб чиқариш жараёнига актив таъсир кўрсатаётган бундай группа ва постлар кўплаб топилади. Бугунги кунда «Ташсельмаш» ва «Ташавтомаш» заводлари, Чирчиқ химия комбинати, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи, Шарғун кон бошқармаси, «Каршистрой» бошқармаси, Каттақўрғон ёғ-мой комбинати, Урганчдаги 167-қурилиш трестининг 1-қурилиш бошқармаси, Тўрткўл районидаги Горький номли, Амударё районидаги Ленин номли колхозлар, Янгиердаги Ховос, Шерободдаги Янгиобод совхози назоратчиларининг ибратли ишларини тилга олиб ўтишни истардик.

Улар ўзларига берилган ҳуқуқлардан тўғри фойдаланиб, ишлаб чиқаришга самарали таъсир кўрсатмоқдалар, ўз коллективларида давлат ва меҳнат интизомига қатъий риоя қилинишига, материал ва маблағлардан тежаб-тергаб фойдаланилишига эришмоқдалар.

Янги йилнинг дастлабки кунларида беш йилликнинг учинчи йилига якун ясалди. Республикамиз меҳнаткашлари 1968 йилни ҳамма соҳада катта муваффақиятлар билан якунладилар. Саноат корхоналарининг коллективлари йиллик планни ошириб адо этиб, пландан ташқари неча ўн миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Қишлоқ меҳнаткашлари об-ҳаво қийинчиликларини енгиб, 4 миллион тоннадан зиёд пахтани давлат омборига тўкдилар. Дон, сабзавот, картошка, пилла, қоракўл тери тайёрлаш йиллик планлари ҳам ошириб бажарилди.

Ана шу эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш, Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясининг 1969 йилга белгилаган халқ хўжалиги планини бажариш учун кураш, социалистик экономиканинг ўсиш суръатларини ошириш КПСС Марказий Комитети октябрь Пленуми қарорларини амалга оширишнинг конкрет йўлидир.

Республикамизнинг ҳамиша халқ хизматига шай назоратчилари бу вазифаларни тўла-тўкис бажаришга ўз ҳиссаларини қўшиш учун фаолиятларини тинмай кучайтирадилар.

Бир темир йўл станциясида...

Езда ёпинчингингни қўйма, қишда ўзинг биласан.

Шахсий манфаат устунлик қилганда...

Билимдон бошлиқ: — Қор кераги дан ортиқ ёғиб турибди, яхоб беришнинг нима ҳожати бор.

Расмлари М. Воробейчиков чизган.

БУРЧ

Колхозимиз Наманган области хўжаликлари ичида салмоқли ўрин тутади. Ўтган йили қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш планлари ҳамма соҳалар бўйича ошириб адо этилди. Асосий экин — пахта ҳосилдорлиги салкам 30 центнерга етиб, бу соҳадаги план 115 процентдан зиёд бажарилди.

Ишлаб чиқариш топшириқларининг муттасил ортиғи билан бажарилишида шарафли бурчларини сидқидилдан бажараётган тиниб-тинчимас назоратчиларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Колхозимизнинг энг обрўли колхозчилари, коммунистлар ва комсомоллардан 30 кишини уюштирган халқ контроли группаси маҳсулот мўллигини яратиш йўлида фидокорона меҳнат қилаётир.

Группамиз ва бригадалардаги постларнинг фаолияти колхоз радиоузели ҳамда «Чақмоқ» варақасида муттасил ёритиб борилмоқда. Контролнинг ошкоралиги қандай натижа беришини қуйидаги бир мисол билан изоҳламоқчиман. Бултур ҳамма бригадалар йиллик топшириқни ортиғи билан адо этгани ҳолда Раҳмонали Улжабоев бошлиқ бригада кейинда судралиб қолди. Ташвишли аҳвол назоратчиларни бригадада ишнинг уюштирилишини муфассал ўрганишга даъват этди. Бригадада пахта нобудгарчилигига қарши кураш уюштирилмаган, графикнинг бажарилиши устидан назорат ўрнатилмаган экан. Камчиликлар бригада аъзоларининг умумий йиғилишида кенг муҳокама қилинди. Бригададаги аҳвол колхоз радиоузели орқали бутун хўжалик аъзоларига эшиттирилди. Жамоатчилик тазйиқи билан бригадада силжиш бўлди. Йиллик план ошириб бажарилди.

Колхозимиз назоратчилари жамоат мулкининг посбонлари деган номни оқлаш учун ўз фаолиятларини яна ҳам кучайтирадилар.

А. ЗОҲИДОВ,
Задарё районидаги «Гигант» колхози халқ контроли группасининг раиси.

Андижон область, Бўз районидаги Жданов номли колхоз аъзолари «қиш бекорчилик эмас» деган шиорга амал қилиб ишламоқдалар. Хўжаликда техника ремонти жадал олиб борилмоқда. Суратда: колхоз назоратчилари техника ремонти сифатини кўздан кечирмоқдалар.

МАТЕРИАЛЛАРИМИЗ ИЗИДАН

УВОЛИ ТУТМАЙДИМИ?

Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа ишлаб чиқариш саноати министрлиги хабар қилади:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг 1969 йил 7 январь сонида «Халқ контроли саҳифаси»да босилган «Уволи тутмайдими?» сарлавҳали танқидий мақола ва Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети вакиллари иштирокида дон маҳсулотларини сақлаш юзасидан ўтказилган текшириш якуни министрликнинг кенгайтирилган коллегия мажлисида муҳокама қилинди. Коллегия танқидий мақола ҳамда текшириш якунида келтирилган фактларни тўғри деб топди. Янгиобод, Косон дон базалари, Кўкдала қабул пункти, Жиззах комбинати, Ховос заводи ва бошқа айрим корхоналарнинг раҳбарлари қаттиқ жазоланиши керак эди. Бироқ, улар йўл қўйган камчиликлар область халқ контроли комитетларида муҳокама этилиб, тегишли чора кўрилгани учун ўша раҳбарлардан кўрсатилган камчиликларни тезда бартараф этишни талаб қилди ва шунга қаратилган тадбирлар белгилади. Базалар ва корхоналарда донни яхши сақлаш, намланган ғаллани қуритиш, донни заҳарли ўтлар уруғидан тозалаш, лабораториялар ишини яхшилаш юзасидан белгиланган тадбирлар шулар жумласидандир.

МАРКАЗГА БОРИНГ

«Совет Ўзбекистони» газетасининг ўтган йил октябрь ойи сонларидан бирида босилган «Марказга боринг» сарлавҳали танқидий мақолага Юқори Чирчиқ район ижроия комитетидан қуйидаги жавоб олинди:

Танқидий мақола юзасидан синчиклаб текшириш ўтказилди, фактлар тўғри чиқди. Бир қатор тадбирлар белгиланиб, бунинг учун маблағ, қурилиш материаллари ва бошқа резервлар ҳисоблаб кўрилди. Ниҳоят, шундай хулосага келинди: мактабларда машғулотларни бир сменага кўчириш, ўқув-тарбия ишлари савиясини ошириш учун Намданак қишлоғида биринчи навбатда типовой ўрта мактаб биноси қуриш лозим. Ҳозир мактаб биноси қурилиши қизғин давом эттириляпти. Район ижроия комитети ҳаммом ва водопровод қурилишини 1970 йилда тугаллаш тадбирларини белгилади. Чунки Намданакда бешта участка бўлиб, ҳаммасини бир вақтда водопроводлаштириш, бешта ҳаммом қуриш имконияти йўқ.

ҚАЛБ ҚАРИМАЙДИ

ЛАВҲА

Хонага оддийгина кийинган бир йигит кириб келди. Нимадандир безовталанарди. Ҳаяжонини аранг босаркан, «Ўртоқ Шестаковни излаб келувдим» деди. Оғирлигини чап оёғига босган ҳолда столга ғалиниб, ҳарбийчасига кийинган киши ўрнидан туриб, унинг истиқболига юрди.

Нажот излаб келган кишни Шестаков кўрсатган стулда ўтириб ўзини таништирди. «Фамилиям Скреев. Алоқа хизматида инженер бўлиб ишлайман. Эртадан бошлаб отпускага чиқяпман. Оилам билан Уралга кетаётувдим. Лекин отпуска пулини беришмаяпти. Ёрдам берсангиз...»

— Нима, қарзингиз бормиди?

— Йўқ.

— Ҳеч кимга мурожаат қилдингизми?

— Кирмаган одамим қолмади. Аммо фойдаси бўлмади. Мана, билетни ҳам сотиб олганман. Наҳотки, пулни ололмай кетсам.

Алексей Иванович ўйланиб қолди. Иш вақти тугашига қирқ минутча қолган. Ҳадемай бухгалтер ва кассир ишни тамомлаб уйига жўнайди. Бу йигит учун эса умрбод нохуш эсдалик бўлиб қолади.

А. И. Шестаков дарҳол керакли рақамларни териб, Скреев ишлайдиган жойнинг бошлиғига телефон қилди. Йигитнинг пулини бериш ва эртага шу масала бўйича область халқ контроли комитетига изоҳнома келтиришни талаб қилди. Иши битганидан йигит қувониб чиқиб кетди.

Орадан ярим соат ўтар-ўтмай Шестаковга телефон қилишиб, йигитга тегишли пул берилганини айтишди. Шундан кейингина у енгил нафас олди.

... Олтмиш йиллик ҳаёти давомида Алексей Иванович бунга ўхшаш воқеаларни кўп кўрган. У жўшқин ҳаёт йўлига осонлик билан кириб олгани йўқ. Болаликнинг ташвишли кунларини кечирмаёқ армия хизматига отланди. Ўша ерда чиниқди, тобланди, чинакам дўстликнинг қадрини билди.

1941 йилни Буг дарёсида кутиб олди. Фашистлар билан ҳаёт-мамот жангида курашди. Чекиниш қайғусини, қадрдон дўстдан умрбод айрилиш дардини тортди. Уч марта қаттиқ ярадор бўлди. Ниҳоят Одерда оёғи мажруҳ бўлгач, истеъфога чиқди.

Ватан Алексей Ивановичнинг жасоратини бир неча жанговар орден ва медаллар билан тақдирлади. Аммо солдат ҳамон жанговар постида, энди тинч яратувчилик меҳнати постида сергак турибди. 1963 йилдан буён Фарғона область халқ контроли комитетида ишлаб келмоқда. Тўрт йилдан бери меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятлари бюросини бошқармоқда.

Ўртоқ Шестаков бўлим ишига кўпни кўрган ва ҳаёт синовидан ўтган қирқдан ортиқ меҳнат ветеранини жалб этишга эришди, бу бўлим область халқ контроли комитети бўйича ... лар кўп тўпланган катта коллективлардан ҳисобланади.

Партия ва ҳукумат директиваларининг жойларда қандай бажарилаётганлигини назорат қилиш мақсадида бултур бўлим 118 текшириш ўтказди. Текширишлар натижаси халқ контроли комитети мажлисларида, партия, совет органлари йиғилишларида муҳокама қилинди.

— Яшириб нима ҳам қилдик, — дейди ўртоқ Шестаков, — баъзан ишга совуққонлик билан қараш, расмиятчилик ва сансоратчилик ҳоллари ҳам учраб туради. Худди шундай ҳодиса Дзержинский кўчасидаги ... уйлардан бирида яшашда юз берди. Бу ҳовлида ... йилнинг май ойидаёқ ремонт-қурилиш идорасининг талаби билан уйни бўшатиб қўйишган эди. Неч кузгача ҳам ремонтга киришилмади. Бунинг сабабини суриштирилганда қурилиш материаллари йўқ деб важ қилишди. Ахир, идора раҳбарлари тегишли тадбирлар кўришса бўлмасмиди?!

Бундай кўнгилсиз воқеалар айрим раҳбар ходимларнинг меҳнаткашлар хат ва шикоятларини кўриб чиқиш ҳақида партия ва ҳукумат кўрсатмаларини унутиб қўйишгани оқибатида юз бераётганлиги халқ контроли органлари тўғрисидаги Низом юзасидан ўтган ҳафта область миқёсида бўлиб ўтган семинарда ҳам айтиб ўтилди.

Ҳар кунгидек ўша куни эрталаб соат саккиз яримда қўл билан бошқариладиган «Москвич» енгил машинаси обком биноси ёнида тўхтади. Машинадан подполковник кийимидаги киши шошилмасдан тушиб кабинетга йўл олди. Ҳар куни шунақа. Алексей Иванович эрталабдан-кечгача солдат каби хизмат бурчини ҳалол бажаради.

И. САФРОНОВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети инспектори.

Партияга ленинча чақириқ эълон қилинганига 45 йил тўлди

ЛЕНИН ЧАҚИРИҒИ ТУРКИСТОНДА

Совет халқи шонли юбилей—В. И. Лениннинг туғилганига 100 йил тўлишини муносиб кутиб оларкан, Коммунистик партиянинг қаҳрамонона тарихига қайта-қайта мурожаат қилади.

Туркистон Коммунистик партиясининг тарихидаги шонли саҳифалардан бири — РКП(б) Марказий Комитетининг қарорига биноан партияга ленинча чақириқдир. В. И. Ленин вафотидан кейин ўтказилган бу тадбир Совет Шарқи меҳнаткашларининг қадрдон доҳий ва устозга бўлган чексиз муҳаббати ва ҳурматининг гувоҳи сифатида Туркистон Компартияси тарихидан муносиб ўрин олган.

Туркистон меҳнаткашлари Лениннинг вафоти тўғрисидаги хабардан жуда оғир қайғуга тушдилар. Ўлка халқлари — ўзбеклар, туркманлар, тожиклар, қирғизлар, қозоқлар, қорақалпоқлар — бу хабарни энг оғир ва жуда ҳам қайғули жудолик деб баҳоладилар. 24 январь куни «Туркестанская правда» газетасида Туркистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг «Туркистон Коммунистик партиясининг барча аъзоларига» мурожаати эълон қилинди. Бу мурожаатда «Владимир Ильич Шарқни озод қилишни ўзининг бутун ҳаётий иши, жаҳон революциясининг иши билан боғлаган биринчи инсон эди» дейилади.

В. И. Ленинни дафн этиш кунида, 1924 йилнинг 27 январида Тошкент шаҳрида намойиш ўтказилиб, унда 150 мингдан кўпроқ, шу жумладан Эски шаҳардан 50 минг киши иштирок этди. Тошкент ишчилари, қизил аскарлари ва барча меҳнаткашлари ана шу намойишдан кейин ўтказилган митингда Туркистон меҳнаткашларига мурожаат қабул қилдилар, уларни Октябрь революциясининг ғалабаларини ҳимоя қилиш учун, Ильичнинг Шарқдаги эзилган халқларни озод қилиш тўғрисидаги васиятларини бажариш учун барча куч-ғайратларини сарфлашга чақирдилар.

Республиканинг барча шаҳар ва уездларида, қишлоқ ва овулларида ишчилар, хизматчилар, деҳқонларнинг В. И. Ленин хотирасига бағишланган мотам йиғилишлари бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда улар доҳий ишини ғалабагача етказишга қасамёд қилдилар. Масалан, Ўрта Осиё темир йўли Қизил Шарқ бош устахоналарининг ишчилари қабул қилган резолюцияда шундай дейилади: «Ўз сафларимизни янада маҳкамроқ жипслаштирамиз ва доҳий қабри устида Ильич бошлаган ишни тугаллашга, бутун дунёни социализм ғалабаси сари элтишга қасамёд қиламиз».

Лениннинг вафотидан кейин Совет Иттифоқининг ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлари Коммунистик партия теварагига янада маҳкамроқ жипслаша бошлади. Партия ташкилотларига ўн минглаб ишчилардан партияга қабул қилиш тўғрисида аризалар тушиб турарди. Илғор ишчиларнинг партия сафига кириш учун бунчалик интилишларини ҳисобга олиб, РКП(б) Марказий Комитетининг 1924 йил 29-31 январда бўлиб ўтган Пленуми ишчиларни станокдан партияга чақириқ ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Бу чақириққа жавобан партия сафига ўн минглаб ишчилар — Ленин иши учун, меҳнаткаш халқ иши учун ҳаётини ҳам қурбон қилишга тайёр турган кишилар кела бошлади. Қисқа муддат ичида большевиклар партияси сафига 240 мингдан кўпроқ киши қабул қилинди.

Партияга ленинча чақириқ тўғрисидаги қарор Туркистонда ҳам қизғин кутиб олинди. Юзлаб ва минглаб ишчилар, батраклар ва деҳқонлар партия ташкилотларига берган аризаларида ўзларига юксак ишонч билдирилишини ва Ленин партиясига қабул қилинишини сўрашарди.

Қизил Шарқ темир йўл устахоналарининг жуда катта коллективи аъзоларининг истак ва интилишларини ифодаларкан, ишчиларнинг умумий йиғилишида устахона ишчиси Шубич шундай деган эди:

«Ўртоқлар! Фақат барча меҳнаткашларнинг жипслигигина Лениннинг ўрнини билдирмаслиги мумкин».

Цехдаги 60 дан кўпроқ ишчининг ҳаммаси Коммунистик партия сафига кирди Биринчи май темир йўл устахоналарида ҳам худди шундай бўлди. У ерда партия сафига коллектив равишда 90 киши, «Қизил Октябрь» пойафзал фабрикасида 20 дан кўпроқ киши киришди.

Партия сафига эндигина кирган биринчи давлат тегирмонининг ишчилари ўз резолюциясида барча коллективга қуйидагича чақириқ билан мурожаат қилишган эди: «Ильич вафот этди, аммо Компартия ўз сафларини янада маҳкамроқ жипслаштирди, унинг сафларида ҳеч қандай пароканда-лик йўқ! Барча софдил ишчилар. Компартия сафига киринглар!».

Мамлакатимизнинг илгари қолоқ бўлган бошқа районларидаги каби Туркистонда ҳам партияга ленинча чақириқ даврида ва ундан кейинги йилларда партия сафини янгидан тўлдиришнинг синфий базаси шаҳар ишчилари ва қишлоқлардаги ярим пролетар ғабақалар бўлди. Шунинг учун ҳам Туркистон Коммунистик партияси Марказий Комитети 1924 йил 24 февралдаги қарорига биноан область партия комитетларига партияга ленинча чақириқ даврида партияга ишчилар билан бир қаторда кўпроқ батраклар ва мардикорларни ҳам қабул қилишни тавсия этди. Партияга батракларни қабул қилиш Туркистон Коммунистик партиясининг пролетар составини ерли аҳоли вакиллари ҳисобига кўпайтирмоғи лозим эди. Туркистон Компартиясининг 1924 йил май ойида бўлиб ўтган VIII съезди ҳам ана шу вазифага эътиборни жалб қилди.

Туркистон республикасида ленинча чақириқ бўйича партияга 8113 киши, шу жумладан 4817 ишчи, 2402 батрак, 894 қизил аскар ва бошқалар қабул қилинди. Ленинча чақириқ Туркистон Коммунистик партиясининг аъзолари сонини 47,4 процент кўпайтириш имконини берди ва партиянинг ижтимоий состави анча яхшиланди. Партия аъзолари орасида ишчилар сони 174 процент, батраклар сони 446 процент кўпайди. Ерли аҳолидан партия аъзолигига кандидатлар состави 43 процент ошди.

Туркистон Компартияси ленинча чақириқ коммунистларининг ғоявий-сиёсий чиниқишига алоҳида эътибор берди. ТКПнинг VIII съездида «Ленинизм учун кураш» шиори ўртага ташланди. Туркистон партия ташкилоти съезд қарорларини амалга ошира бориб, коммунистларнинг ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбияланишига алоҳида эътибор берди.

1924 йилнинг октябрига келиб Туркистон партия ташкилотларида 118 марксистик тўгарак, 169 сиёсий билим мактаблари ишлай бошлади. Уларда асосан ленинча чақириқ бўйича партияга кирган ишчилар, батраклар ва деҳқонлар ўқишарди. Масалан, Тошкент шаҳрида партияга ленинча чақириқ бўйича кирган 1333 кандидат тўгаракларда, сиёсий билим мактабларида таълим олишди. Бу тўгараклар ва мактабларда пропагандист бўлиб ишлаш учун партия ва совет ходимларидан 97 киши, олий ўқув юртларининг студентларидан 58 киши жалб қилинган эди. Ленинча чақириқ бўйича партияга кирган коммунистларнинг катта кўпчилиги Ўрта Осиё Коммунистик университетида ва Туркреспубликанинг 5 та областидаги Совет-партия мактабларида таълим олишди.

Партияга ленинча чақириқ Туркистон Компартиясининг фақат ғоявий жиҳатдангина эмас, балки ташкилий жиҳатдан ҳам мустаҳкамланишига ёрдам берди. Партияга янги кишиларнинг қабул қилиниши натижасида бошланғич партия ташкилотларининг сони ўсди, партия ташкилотчилари кўпайди ва ички партиявий ишлар жонланиб кетди. Ажойиб партия раҳбар кадрлари етишди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига биноан, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш ва халқ хўжалигини ривожлантиришда актив қатнашганликлари учун ленинча чақириқ коммунистларидан кўпчилиги Октябрь революциясининг 50 йиллиги шарафига таъсис этилган Фахрий ёрлиқ билан мукофотланди. П. М. Белов, М. С. Фахруддинов, П. П. Миронов, В. П. Макаров, А. Қ. Қодиров, М. А. Аҳмедова, А. Аҳмедов, А. Обидов, В. Абдуқодиров, А. С. Иброҳимов, А. М. Акопов, Х. Салимов, Ф. Ш. Юнусов, Д. Қошумбеков ва бошқалар ана шулар жумласидандир.

Ленинча чақириқ коммунистлари ҳозир ҳам коммунистик қурилишнинг турли участкаларида самарали меҳнат қилмоқдалар.

М. НОВИКОВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

УЗБЕКИСТОНДА ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ҲАФТАЛИГИ ОЛДИДАН

Жўлмирза ОЙМИРЗАЕВ

ТЎРТЛИКЛАР

Агар одам эрсанг, айбингни ёпма,
Риёкорлик билан ҳеч дунё топма,
Туққанда волидангг оқилим деган,
Сояни қувлама, мансабга чопма!

* * *

Беморнинг дардига малҳам-даво бўл,
Чўллаган чўпонга чашманамо бўл.
Киндик қонинг тўкилган ерга
Ҳамиша қуёш бўл, сув бўл, ҳаво бўл!

* * *

Бу юртда иқболинг мисоли қуёш,
Шуни деб тер тўкар тун-кун кекса-ёш.
Сен одам эмассан, сотқин, ёвузсан
Ватанни тарк этсанг, ёвга эгиб бош.

И. ОРИФЖОНОВ таржимаси.

<> <>

Улмамбет ХУЖАНАЗАРОВ.

БУХОРО ДАФТАРИДАН

Тўзар экан мадрасалар, миноралар,
Тўзар экан кароматли қуръонлар.
Тўзар экан кекса, асрий чинорлар,
Тўзар экан арклар-у тош қўрғонлар.
Тўзар экан хоннинг харам, саройи,
Тўзар экан атлас, кимхобу зарлар.
Тўзар экан ғўзалларнинг чиройи,
Тўзар экан гул юз, лаби шакарлар.
Тўзар экан пўлат шамшир, совутлар,
Тўзар экан улуғ тахти равонлар,
Тўзар экан минг тиллалик мовутлар,
Тўзар экан баланд тоғу довонлар.

Тўзар экан вақти келиб ҳаммаси,
Қолар экан фақат инсон даҳоси.

<> <>

Узоқбой ПИРЖОНОВ

АПРЕЛЬ ТОНГЛАРИ

Саҳарларда соғиниб тонгни,
Соғинч билан тунларим ўтар.
Кўп ухлаган беғам инсоннинг
Ғафлат билан кунлари ўтар.

Жуфт қалдирғоч —
Кутлуғ қўноғим,
Олис юртнинг хорғин элчиси.
Парвоз этар ёйиб қанотин,
Гўё булар тонгнинг элчиси.

Бир-бир келар турналар, ғозлар,
Уйғон кўнглим!
Ассалом кўклам!
Тўрғай созин соз этиб созлар
Олтин тонгни олқишлаб кўкдан.

Тўлиб оқар жилғалар, сойлар,
Ёмғир сочар тўсатдан осмон.
Кўкда чақмоқ қисқа сўз сўйлар,
Сергакланар яйловда чўпон.

Ёмғир дарахт шохларин тарар,
Майса тўйиб,
Тус олар яшил.
Табиатга тўймайман қараб,
О, навбаҳор —
Ўзгача фасл...

Ариқ оқар чопиб, ғизиллаб,
Гул очилар кўрсатиб кўркин.
Ғойибона бир қизни излаб,
Далаларда кезаман эркин.

Соғинч билан ўтар ҳар кеча,
Кезгим келар тонгларда бедор.
Ҳисларим ҳам тамом ўзгача,
Ёшлигимни келтирар баҳор.

Азиз АБДУРАЗЗОҚ таржимаси.

ГАЗ ДАРЁСИ

◆ «Қашқадарёгаз» бошқармасининг коллективи газ қазиб чиқариш январь ойи топшириғини муддатидан олдин бажарди. Муборак—Тошкент—Фрунзе—Олмаота магистрали орқали 315 миллион кубометр «зангори ёқилғи» юборилди.

Муборак газчилари ой охиригача пландан ташқари яна йигирма миллион кубометр газ қазиб чиқариш мажбуриятини олдилар.

ШЕРОБОД ДАШТИГА ҲУЖУМ

◆ Шеробод даштида ҳозирча 8 ва 9 рақамлари билан юритилаётган иккита янги совхознинг чегаралари белгиланди. Уларнинг ҳар бирига 5 минг 700 гектар ҳайдаладиган унумли ер ажратиб берилади. Иқтисодчиларнинг фикрича, бундай ҳажмдаги хўжаликларни бошқариш жуда осон бўлади. Совхоз қўрасида бир ёки икки оила яшайдиган кўп хонали ва бир қаватли иморатлар қурилади. Янги посёлкаларга табиий газ келтирилади.

Янги совхозлар асосан пахтачилик билан шуғулланади. Чорвачилик ҳам ривожлантирилади. Сут-товар фермаси қуриш белгилаб қўйилди.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ

◆ Қизилқумга қаттиқ совуқ тушган бўлишига қарамай, «Бухоранефтегаз» бирлашмасининг кончилари «қора олтин» қазиб чиқариш суръатларини пасайтирмаётирлар. Бугун Қоровулбозор нефть қуйиш эстакадасининг тармоқ йўлларидан жўнаб кетган темир йўл составига январь ойида пландан ташқари Газли ва Қоровулбозор нефтчилари қазиб чиқарган минглаб тонна ёқилғи ортиб юборилди.

ТОШКЕНТдаги пахтачилик селекцияси ва уруғчилиги институтида жаҳондаги барча пахтакор районлардан 7 мингга яқин нав ва формалар йиғилган. Пахтанинг ана шу бой коллекциясидан янги юқори ҳосилли навлар яратишда селекциячилар кенг фойдаланадилар. Суратда: биология фанлари кандидати Уктам Муродов (чапда) ва илмий ходим Мадарис Эсканов ўртоқлар теплицада иш олиб боришяпти.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

МУЧАЛ СИРЛАРИ

(ИЛМИЙ ОЧЕРК)

<> <>

ДОНОЛАР СЎЗИ-Ю...

Исаак Ньютон инсон билими ҳақида шундай деган экан: «Биз ҳаммамиз фанда—қирғоқдан туриб сувга тош отаётган болаларга ўхшаймиз, ваҳолонки кўз ўнгимизда буюк сирлар океани ястаниб ётади».

Дарҳақиқат, табиат қонунларини очиш ва уни жиловлаш, инсон манфаатлари йўлида хизмат қилдириш ғоят мураккаб масала бўлиб, олимлар ва донишмандларнинг азал-азалдан эътиборини тортиб келади.

Фаробий, Абу Али ибн Сино, Беруний, Улуғбек... Жаҳон цивилизациясига катта улуш қўшэ олган бу буюк сиймоларнинг номи шунинг учун ҳам ҳамон тилларда.

Халқ донишмандлиги тарихининг яна бир қизиқ хусусияти бор. Табиатнинг кўпгина сирларини очувчи билим ва тушунчалар замонлар оша тилдан-тилга кўчиб юради-ю, лекин улар юқорида айтганимиздек, буюк шахслар номи билан боғланмайди. Ана шу нақллар кўпинча илмий ҳақиқатга асосланган бўлади. Агар синчиклаб ўрганилса, неча юз йиллар бурун ҳам табиатнинг объектив қонунлари очилгани, жуда бўлмаса тахмин қилингани маълум бўлиб қолади...

Биз қуйида халқимиз орасида тарқалган илон йили муаммоси устида ишлаган бир гуруҳ олимларимиз кашфи ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз. Маълумки, кексалар қадимдан илон йили хосиятсиз бўлади, ер юзида илон кўпаяди, дейишади. Хўш, халқ орасида юрган бу гапнинг тагида бирор-бир илмий асос борми?

ҚУЁШ ВА СУВ

Совет ва чет эл олимларининг фикрига кўра, ер юзидаги халқларнинг келгусидаги тақдири ҳамда тараққиёт даражаси уларнинг сув билан қанчалик таъмин этилганлиги билан боғлиқдир.

Лекин шу билан бирга, сув кишилар иродасига бўйсунсагина — шарбат, бўйсунмаса — офатдир. Шунинг учун ҳам сувнинг ер сатҳида ва ер остида тарқалиш қонуниятларини ўрганиш муҳим назарий ва амалий аҳамиятга эга. Шу муносабат билан ердаги сувнинг Қуёш бетидаги ўзгаришлар билан боғлиқлиги масаласи кўпчиликни қизиқтириб келмоқда.

Гидрогеолог олимлар шундай бир фаразни ўртага ташлашади. Агар Марсда ҳам одамлар яшаса-ю, улар энг катта телескоплар билан Еримизни томоша қилсалар, у фақат «океан»дан иборат экан, деган хулосага келар эдилар. Чунки ер сатҳининг тўртдан уч қисми сув билан қопланганлиги ҳаммага аён. Лекин шунга қарамай, ерда сув танқис жойлар ҳам кўп.

Ўрта Осиё ҳам ер куррасининг иссиқ ва қурғоқчилик — арид зонасида жойлашган. Бу ўлка халқларининг кўп асрлик тарихи сув учун кураш билан ўтганлиги ҳам бежиз эмас. Ўрта Осиё халқлари қадимдан деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланиб келишган. Шунинг учун ҳам кишилар йиллар, асрлар давомида табиатнинг авзоини кузатиб боришга, об-ҳаво сирларини пухта билиб олишга мажбур бўлганлар. «Қиш қаттиқ келса, ёз иссиқ ўтади», «Қуёшнинг қизариб ботиши эртаги куннинг очиқ бўлишидан нишона», «Ой ўтовласа ойлик, кун ўтовласа кунлик ғамингни е», «Булутли кунда қушлар паст учса, қор ёғади» ва бошқа шунга ўхшаш гаплар эл орасида ҳозир ҳам қайтарилиб туради.

Ўн икки йиллик даврадан иборат йил-мучал ҳисоби ҳам аждодларимиз тажрибасининг маҳсулидир. 22 мартдан бошланадиган мучал ҳисоби 12 жонивор номи билан аталган (сичқон, сигир, йўлбарс, қуён, балиқ, илон, от, қўй, маймун, товуқ, ит, тўнғиз). Қадим замонларда одамлар ҳар қайси йилнинг бирор аломати бўлади, деб ўйлашган.

Илон йили ўн икки йиллик даврада ҳар сафар 6-ўринда келади. Ривоятларда айтилишича, илон йили оғир ўтармиш. Хўш, бунинг сабаби нимада?

Кўпчиликни қизиқтириб келган бу муаммони Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, профессор, СССР Геология министрлигига қарашли Тошкентдаги «Гидроингео» институтининг директори, атоқли олим Натай Азимхонович Кенесарин ўзининг 40 йиллик илмий фаолияти давомида бошқа кўпгина назарий масалалар қаторида ҳал этди ва табиатнинг яна бир сирини очишга муваффақ бўлди.

МОСКВА МЕТРОСИДА ИШЛАГАН ОЛИМ

У 1939—1940 йиллар давомида инженер-гидрогеолог сифатида Москвани қайта тиклашда ва у ердаги метро қурилишида ишлайди. 1940—1950 йиллар давомида олдин Тошкентда, кейинчалик Олмаотадаги геология институтларида катта илмий ходим бўлиб хизмат қилади. 1950 йили Тошкентга бутунлай қайтиб, илмий ходимлик ва жўшқин педагогик фаолиятини бошлаб юборади. Марказий ва Шимолий Фарғона каналини барпо этиш, Мирзачўлни ўзлаштириш, Бухоро воҳасини маҳсулдор ерларга айлантириш, Аму ва Сирдарёнинг қуйи оқимларини экинзор қилиш, Эмба, Қарағанда ва Тошкентни сув билан таъминлаш, Қуйғанёр чўлини ўзлаштиришдек қаҳрамонона ишларда Натай ака Кенесаринининг илмий фаолияти ва бевосита иштироки қўл келди. Натай Кенесарин Иттифоқимизда биринчи бўлиб ер ости сувларининг кўп йиллар давомида ўзгаришини ўрганиш масаласини кўтариб чиқиб, уни ҳал этишга киришди. У Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги артезиан сувларининг запасларини аниқлаш ва уларни районларга бўлиш ишига катта ҳисса қўшган олим. 1950 йили «Мирзачўлнинг суғориладиган ерларидаги ер ости сувларининг пайдо бўлиш қонуниятлари» деган темада докторлик диссертациясини ёқлаб, Мирзачўлнинг ҳозирги кундаги истиқболи ва равнақига зўр ҳисса қўшди.

ОФТОБ «УЙҒОНАДИ»

Кейинги йилларда Натай Кенесарин ва унинг шогирди Раҳмат Мирзахўжаев ер ости сувларининг кўп йиллик режимини ўрганиш натижасида сувнинг сатҳини, даврий қайтарилиш қонунияти асосида ўзгаришини аниқлашди ва шу асосда илон йили муаммосини ечишди. Бунинг маъноси шуки, ер ости сувлари сатҳининг маълум вақтларда кўтарилиб туриш ҳодисаси ҳар 11-12 йилда ёки 22-23 йилда атмосферада юз бериб турадиган жиддий ўзгаришлар оқибатида, ёғингарчиликнинг мўл бўлиши билан боғлиқ экан. Бу эса ўз навбатида Қуёшда содир бўладиган воқеалар билан боғланиб кетар экан. Яқинда олимлар ана шу соҳада муҳим кашфиёт қилдилар: Қуёш бетида доғларнинг кўпайиши ва уларнинг маълум вақтда парчаланиши билан Қуёш магнит майдонининг активлиги ҳам ортар экан. Бу активланиш муайян вақтларда энг юқори даражага етади. Ана шу вақтлар Қуёшнинг «уйғониш» йиллари ҳисобланиб, улар 11, 22, 75 йиллик ва ҳатто бир асрлик davраларга эга бўлади. Шулардан 11 йиллик ва 75 йиллик даврлар нисбатан кўпроқ такрорланиб туради.

Қуёшдаги ўзгаришлар билан ердаги ҳодисаларнинг бир вақтда содир бўлишини тасодифий деб бўлмайди. Ер атмосферасидаги даврли ўзгаришлар Қуёш магнит майдонининг даврли ўзгаришига кўпроқ тўғри келади. Бир неча йиллик кузатишлар шуни кўрсатадики, Қуёшнинг 11 йиллик даврали «уйғониш» ҳолатлари астрономик календарнинг 1904—1905, 1914—1916, 1925—1927 йилларига тўғри келган. Мучалдаги илон йили ҳам Қуёшдаги ўзгаришларнинг ана шу вақтларига кўпроқ яқинлашади. Чунончи, 1905, 1917, 1929 йиллар илон йилига тўғри келган.

Ҳозир олимлар ер остида жойлашган барча иншоотларда аҳён-аҳёнда юз берадиган фалокатларни (шахталардаги катта портлашлар, чўкишлар, сув босишларни) ҳамда табиий офатларни ҳам Қуёшдаги ана шу «уйғониш» ҳодисасига боғламоқдалар. Бу ҳол Қуёшнинг ерга бўлган таъсири кўпчилик тасаввур қилганидан кўра мураккаброқ эканидан ва бу борада ҳали кўп тадқиқотлар олиб бориш зарурлигидан далолат бериб турибди.

М. ЗОКИРОВ,
У. УСМОНОВ.

ДЕҲҚОН ЎҚИЯПТИ

Андижонда қиш. Деҳқон ҳам — серташвиш. Далаларда қишки тадбирлар маромида амалга оширилялти. Колхоз ва совхозларнинг дарсхоналарида эса деҳқон ўқияпти, агротехника курсларида таълим оляпти. Бу ҳақда область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бўлим бошлиғи Орифжон Ҳошимов шундай дейди:

— Областимизда қарийб 4.5 минг деҳқон агротехника курсларида ўқимоқда, тажриба алмашмоқда. Қандай йўллар билан қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини янада кўтариш хусусида баҳс юритмоқда. Айниқса Хўжаобод районидаги «Правда», Димитров номли, Бобир номли колхозларда бу иш кўнгилдагидек уюштирилган.

Чиндан ҳам шундай. Лоақал, Хўжаободдаги Димитров номли колхоз деҳқонларининг агротехника ўқувини мисол келтирайлик. Бу ерда бригада бошлиқлари ,участка агрономлари, химизаторлар, экономистлар, идора ходимлари, хуллас, ҳаммаҳамма ўқимоқда.

Соат ўн бир. Минбарда — колхоз экономисти Шарофиддин Исомиддинов. У тупроқ унумдорлигини ошириш ва ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш ҳақида ҳаяжонланиб гапиряпти. Ҳамманинг қўлида дафтар ва қалам. Экономист сўзлагани сари тингловчилар ёзиб олишади.

Колхозда тупроқ унумдорлигини ошириш йўлида талай ишлар қилинди. Ернинг мелиоратив ҳолати анча яхшиланди. Лахтак, майда карталар бир оз камайтирилди. Пайкаллар ўртасидаги тут дарахтлари кўчириб олинди. Ортиқча ариқ-зовурларнинг бир қисми текислаб юборилди. Бу билан трактор иши, суғориш енгиллашди. Меҳнат сарфи камайди. Ҳосилдорлик ортди, даромад кўпайди. Бир вақтлар қолоқ бўлиб келган колхоз қаддини ростлаб олди. Тўк, бадавлат хўжаликка айланди. Кейинги олти йил ичида ҳосилдорлик гектар бошига 7 центнер кўтарилди.

Бултур давлат омборига 5219 тонна пахта тўкилди. Бу, пландагидан 271 тонна кўп. Ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил олинди.

Даромад ҳам кўпайди. Пландаги 2,5 миллион сўм ўрнига салкам 3 миллион сўм даромад олинди. Пахтадан келган даромад эса 2 миллион 149 минг сўмни ташкил этди.

Бугунги машғулотни олиб борувчи ўртоқ Исомиддиновнинг айтишича, ҳосилдорликни оширишнинг асосий йўли алмашлаб экишдир. Агротехниканинг бу муҳим тадбири вилт билан зарарланган майдонларда амалга оширилялти. Колхозда 200 гектар эски ва янги бедапоя, 105 гектар сабзавот ва шолипоя, 230 гектар дон ва силос учун маккажўхори экиладиган майдон бор. Шу йўл билан ҳар йили 200-250 гектар вилтга йўлиққан майдон алмаштириб борилялти.

1969 йилда ҳам 250 гектар ер алмашлаб экилади. Ҳар гектар ерга ўртача 8 тоннадан маҳаллий ўғит солиш мўлжалланган. Ерга бегона тупроқ солишда райондаги Бобир номли колхоз деҳқонларининг иш тажрибасини қўлланишимиз керак.

Колхоз экономисти сўзини тугатгач, тингловчилар ўртасида ошкора фикр олишув бошланди. Колхоз бош агрономи Илёс Эргашев экономистнинг фикрини тўлдирди. У кўпроқ ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш хусусида гапирди.

— 1968 йил планида ишлаб чиқариш харажатлари 402,5 минг сўм белгиланган эди,— деб гап бошлади у.— амалда 334 минг сўм сарфланди. 67,5 минг сўм тежаб қолинди. Ҳайдарали Умаров бригадасида ишлаб чиқариш харажатлари камайиш ўрнига ортиб кетди. Бош агроном оз маблағ сарфлаб, кўп ҳосил етиштириш, минерал ўғитга кўз тикиб ўтирмасдан, маҳаллий ўғитга зўр бериш тўғрисида қимматли фикрларни ўртага ташлади.

Шундан сўнг Маҳаммаджон Аҳмедов ўзи раҳбарлик қилаётган бригаданинг иш тажрибаси ҳақида сўзлаб берди.

— Йигирма йилдирки, бригада бошлиғиман. 104 гектар еримиз бор. Пахта экилавериб, бу ер чарчаб қоляпти. Шунга қарамасдан ҳар гектар ердан 34.5-35 центнердан ҳосил оляпмиз. Қандай қилиб? Колхоз бўйича 1 центнер пахта етиштиришга 93 килограмм азот, 43 килограмм суперфосфат сарфланади. Биз эса, 77 килограмм азот, 27 килограмм суперфосфат сарфладик. Ҳосилдорликни асосан, маҳаллий ўғитдан самарали фойдаланиш ҳисобига оширдик.

Агротехника ўқишида деҳқончилик маданиятини ошириш тўғрисида кўпгина фойдали гаплар бўлди. Бу гаплар оддий деҳқонга ҳам етиб бориши керак.

Қўрғонтепа, Избоскан районларидаги кўпгина хўжаликларда ҳам колхоз кадрларининг агро-зоотехника ўқуви яхши ташкил этилган. Деҳқонлар қиш давомида ўз билимларини бойитиб, кўкламни шайланган ҳолда кутиб олишга аҳд қилганлар.

С. ҚОДИРОВ,
А. ҚУРОНБОЕВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

БУРГАСДАГИ нефть-химия комбинати Болгариядаги энг катта корхона ҳисобланади. Комбинат совет мутахассислари иштирокида Совет Иттифоқининг ёрдами билан бунёд этилган. У совет нефти асосида ишлайди. Улкан химия корхонаси мамлакат халқ хўжалигига юқори сифатли бензин, реактив двигателлар учун ёнилғи, дизель ёнилғиси, мазут ва бошқа қимматли маҳсулотлар ишлаб чиқаради. Бу йил корхона тайёрлайдиган нефть маҳсулотлари 3400 минг тоннага етади, 1970 йилга бориб эса 5300 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқариладиган бўлади. Комбинат кенгайтирилмоқда. Суратда: бир гуруҳ совет ва болгар мутахассислари қурилиш майдонларидан бирида.

В. Янков фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ ЖАНГЛАР

ХАНОЙ. 29 январь. (ТАСС). Вьетнам Информация агентлиги Озодлик агентлигининг маълумотларига асосланиб қуйидагиларни билдиради: Жанубий Вьетнам Халқ озодлик қуролли кучларининг жангчилари Зялай вилоятида олиб борган икки кунлик ҳужум операциялари вақтида душманнинг 1.200 га яқин солдат ва офицерини, шу жумладан Америка ҳарбий хизматчиларидан 350 кишини сафдан чиқардилар. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари 15 вертолётни уриб туширдилар ва 9 тўпни яксон қилдилар.

Ватанпарварлар 10 январдан 17 январгача давом этган жанг ҳаракатлари вақтида душманнинг 250 дан ортиқ солдат ва офицерини ўлдирдилар ёки ярадор қилдилар. 8 вертолётини уриб туширдилар ва 4 артиллерия тўпини яксон қилдилар.

Ватанпарварлар 19 ва 20 январда муваффақиятли ҳужум қилиш натижасида Сайгон қўшинлари 43-полкининг 1 ва 3 батальонларини сафдан чиқардилар.

Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик фронтининг қисмлари 21 январда АҚШ 4-пиёда аскар дивизиясининг 1-батальони позицияларига ва қўғирчоқ қўшинлар 42-полки 2-батальонининг позицияларига бир неча марта муваффақиятли ҳужум қилдилар.

Ватанпарварлар 22, 23 ва 24 январдаги жанг ҳаракатлари вақтида Сайгон қўшинларининг 4 ротасини сафдан чиқардилар.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Ўзбекистоннинг барча районларида ҳаво ўзгариб туради, қор ёғиши ва туман бўлиши кутилади. Кучсиз шамол эсади. Кечаси 3-8, шимол томонда 10-15 даража совуқ бўлади. Жанубда 2 даража совуқ билан 3 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Кучсиз шамол эсади. Қор ёғади ва туман тушади. Кундузи 4-6 даража совуқ бўлиб, кечга томон кучаяди.

ВЬЕТНАМДАГИ УРУШГА ҚАРШИ ЧИҚҚАН КИШИЛАР УСТИДАН СУД

НЬЮ-ЙОРК, 29 январь. ТАСС мухбири Н. ПАХОМОВ хабар қилади: Сан-Францискода ҳарбий трибунал Вьетнамдаги урушда қатнашишдан бош тортганлиги учун ҳарбий турмага қамаб қўйилган 27 кишидан дастлабки группа — 6 Америка солдати устидан суд бошлади.

Америкалик бу ёшлар бултур октябрь ойида ўз ўртоқларидан бирини «қочишга уринганлиги учун» турма ходимлари ваҳшийларча отиб ташлаганига қарши намойиш ўтказганликлари учун судга берилганлар. Солдатларга «исён кўтариш» айби қўйилган. «АҚШнинг ҳарбий жиноят учун кодекси»га мувофиқ бундай айб қўйилган кишилар ўлим жазосига ёки 50 йилгача муддат билан қамоқ жазосига ҳукм қилиниши кўзда тутилган.

6 кишининг ҳаёти хавф остида қолганлиги, уларни ҳимоя қилаётган Америка жамоатчилигининг кўпгина норозиликларини келтириб чиқарди. «Вьетнамдаги урушдан ташвишланаётган руҳонийлар ва тинчлик тарафдорлари» урушга қарши ташкилоти солдатларга қўйилган айб «шафқатсизлик ва мутлақо чидаб бўлмайдиган» айб деб айтмоқда. Бу ташкилот Вьетнамдаги урушга қарши чиқаётган кишилар устидан олиб борилаётган шармандали судга қарши кескин норозилик билдирди.

ЭСКИ СИЁСАТНИ АМАЛГА ОШИРИШГА ДАЪВАТ

ВАШИНГТОН, 29 январь. (ТАСС). Президент Никсон АҚШнинг Япониядаги элчиси Алексис Жонсонни давлат секретарининг сиёсий ишлар бўйича ўринбосари қилиб тайинлаган эди. Алексис Жонсон кеча Қўшма Штатлар Осиёдаги ва Тинч океан ҳавзасидаги ўз қуролли кучларини «талайгина давр мобайнида» сақлаб қолиши керак деди.

А. Жонсон сенатнинг ташқи ишлар комиссияси мажлисида нутқ сўзлади. Комиссия А. Жонсонни янги лавозимга тасдиқлаш олдидан унинг нутқини тинглаган эди. А. Жонсон аввалги АҚШ ҳукуматининг Вьетнамдаги сиёсатини маъқуллади. У, Вьетнамда аввалги йўлни давом эттириш керак, деди.

А. Жонсоннинг Вьетнам ҳақидаги гаплари муносабати билан сенат ташқи ишлар комиссиясининг раиси У. Фульбрайт унинг янги президент Никсонга «холис маслаҳатлар» бера олишига шубҳа билан қараганлигини айтди. А. Жонсонни янги лавозимга тасдиқлаш тўғрисидаги масалани ҳал этиш комиссиянинг келгуси мажлисигача кечиктирилди.

ҚУРУҚ ВАЪДАЛАР...

ЛОНДОН 29 январь. (ТАСС). Мамлакатдаги обрўси тушиб бораётганидан қути учган Англиянинг лейбористлар ҳукумати парламент сайловидан икки йил олдин ўтказилган жамоат фикри сўроқларининг ноқулай натижалари таассуротини лоақал бирмунча бўлса ҳам пасайтиришга уринмоқда. Ҳукуматнинг оқ китоби тарзида эълон қилинган янги пенсия системаси плани пайдо бўлишининг сабаби ҳам ана шу. Бу ҳужжатни парламент маъқуллайдиган бўлса, унга кўра, 1992 йилга борганда инглиз пенсионерлари бирмунча кўпроқ пенсия оладиган бўладилар.

Лекин инглиз меҳнаткашлари 23 йил кутгач, пенсия бир оз оширилиши биланоқ меҳнаткашларнинг пенсия фондига тўлайдиган взнослари ҳам ортади.

Англиядаги пенсия таъминоти системасига мувофиқ, меҳнаткашлар ўзлари келгусида оладиган пенсия ҳисобига ҳар ойда иш ҳақининг 6.5 процентга яқинини тўлаб борадилар.

Меҳнаткаш аҳолининг асосий қисми 1992 йилга борганда пенсиянинг ҳозирги миқдорига нисбатан ойига 5-7 фунт стерлинг қўшимча олса-да, лекин мамлакатда нарх-наво тўхтовсиз ошиб бораётганлиги сабабли бунинг ҳеч қандай аҳамияти қолмайди.

«Ивнинг стандард» газетаси ҳукуматнинг оқ китобини таърифлаб, инглиз сайловчиларига яна «осмондаги турнани тутиб бериш» ваъда қилинмоқда, деб ёзади.

КАЛИФОРНИЯДАГИ ТАБИИЙ ОФАТЛАР

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Калифорния штатининг жанубий қисмида яна момақалдироқ бўлиб, қаттиқ жала қуйди. АҚШнинг ана шу районида 9 кундан бери довул билан ёғаётган ёмғир натижасида сув тошқини рўй берди, тоғлар силжиди, бунинг оқибатида 95 киши ҳалок бўлди ва 120 миллион доллардан ортиқ зарар етди.

Юзлаб уй-жой бинолари сув ва лой остида қолиб кетди, тош йўллар ва темир йўллар, кўприклар бузилди, канализация ва сув таъминоти системаси ишдан чиқди. Қишлоқ хўжалик районларига ҳам катта зиён етди. Кўпгина цитрусзорлар лой ва балчиқ остида қолиб кетди, ҳозир дарахтларнинг учигина кўриниб турибди. Баъзи жойларда тупроқ шу қадар алғоқ-далғоқ бўлиб кетдики, унинг ҳосилдорлиги кам деганда беш йилдан кейин тикланади, деб ҳисобламоқдалар. АҚШ ҳукумати Калифорния штатини «офат теккан район» деб эълон қилди.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

ИТАЛИЯ

◆ РИМ. Италиянинг учта энг йирик касаба союз бирлашмаси — умумитальян меҳнат конфедерацияси, Италия меҳнаткашлари касаба союзлари конфедерацияси ва Италия Меҳнат союзи мамлакат аҳолисини пенсия билан таъминлашни ислоҳ қилиш ҳақидаги талабларни қўллаб-қувватлаш юзасидан февраль ойида бутун мамлакат миқёсида кўп соатли забастовка ўтказишга қарор беришди. Кўпгина саноат тармоқларининг меҳнаткашлари ва деҳқонлар касаба союз ташкилотлари таклифини қўллаб-қувватладилар.

Батраклар, чоракорлар ва қишлоқ хўжалик ишчиларининг бошқа қатламларига мансуб кишилардан 20 мингтаси Трапани шаҳрида ўтказилган катта намойишда қатнашди. Улар деҳқонларнинг иқтисодий аҳволини тубдан яхшилайдиган ер ислоҳоти ўтказилсин, деб талаб қилмоқдалар.

АҚШ

◆ НЬЮ-ЙОРК. Ғарбий Виргиния штатидаги шахталарда кўмир қазиб чиқараётган 135 минг шахтердан 100 мингдан ортиқ киши сил касали билан оғрийди. Меҳнат муҳофазасини яхшилаш учун курашаётган шахтёрлар уюшмасининг конференциясида ана шу маълумотлар келтирилди.

Конференция қатнашчилари меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларга қаттиқ риоя қилинсин, шунингдек шахталарда вентиляция системаси яхшилансин, деб талаб қилдилар.

ТУРКИЯ

◆ ИСТАМБУЛ. Туркиядаги тўқимачилик корхоналарида забастовкалар кенгайиб бормоқда. Измир ва Маниса тўқимачилари Истамбул, Қайсери ва бошқа шаҳарлардаги тўқимачилик фабрикаларининг ишчиларига қўшилишди. Иш ташловчиларнинг сони 8 мингга етди. Ишчилар иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар.

АНГЛИЯ

◆ ЛОНДОН. Англия техника министрлигининг парламентдаги секретари Ж. Фаулер бундай деди: ҳозирги вақтда саноатда ишлаётган инглиз инженерларидан ҳар минг кишининг фақат бири аёлдир. Ж. Фаулер Англия бу жиҳатдан АҚШ ва Франциядан анча орқада қолмоқда, бу мамлакатларда эллик инженернинг бири аёлдир, Англия айниқса Совет Иттифоқидан жуда ҳам орқада қолиб кетди. Совет Иттифоқида ҳар уч инженернинг бири аёл кишидир, деб тан олди.

Англияда хотин-қизлар меҳнатига ҳақ тўлашдаги камситиш кўзга яққол ташланади. Ишлаб турган тўққиз миллион хотин-қиз Англиядаги барча ишчи кучларининг учдан бир қисмидан кўпроғини ташкил этади. Ана шу аёлларнинг атиги ўн процентигина эркаклар билан тенг иш ҳақи олмоқда. [ТАСС].

ИҒВОГАРЛАР ВА УЛАРНИНГ ҚУРБОНЛАРИ

ПРАГА, 29 январь. (ТАСС). Социализмга душман кучларнинг Чехословакиядаги вазиятни кескинлаштиришга уринишлари тўхтамаётир. Бу қўпорувчилик ҳаракатлари, жумладан, прагалик студент Ян Палахнинг фожиали ҳалокати муносабати билан асабийлик уйғотишни мақсад қилиб қўяди. Я. Палах 25 январда дафн этилди. Чехословакия матбуоти ва чет эл мухбирлари мана шу ва бошқа ўз-ўзини ўлдириш ҳолларининг замирини очиб берувчи баъзи қўшимча маълумотлар бермоқда.

Студентлар ўртасида давлатга қарши қўпорувчилик ишини олиб борувчи муайян доираларнинг уринишлари оқибатида 1968 йилнинг ноябридаёқ группа тузилиб, унинг зиммасига бир неча киши томонидан ўз-ўзини куйдиришга раҳнамолик қилиш топширилган эди. Группа тузилганидан бир оз кейинроқ ЮПИ агентлиги Прагадан шуни маълум қилган эди.

Мана шу хабар Америка агентлигининг Прагадаги мухбири Карлова университетининг «бир муаллими»дан олинган маълумотларга асосланган ва шу муаллим ўз фамилияси кўрсатилишини истамаган. Ўша агентликнинг хабар беришича, аъзолари «навбат билан ўзини қурбон қилишга қасамёд этган» группага Палах ҳам кирган. Франс Пресс агентлигининг Прагадаги мухбири студентлар группасига 15 киши кирганлигини тасдиқлади. «Нью-Йорк таймс» газетаси «Вацлав майдонида бир қанча ўз-ўзини куйдиришлар» содир бўлишидан башорат берган эди.

Чет эл матбуотидан ва журналист доиралари ўртасидаги хабарлардан маълум бўлишича, группа аъзолари ким биринчи қурбон бўлиши кераклигини аниқлаш мақсадида қуръа ташлаганлар. Қуръа студент Я. Палахга тушган.

Хабар беришларича, даставвал Я. Палах бундай ҳаракат қилиш тўғрилигига шубҳа билдириб, ўзини куйдиришни рад қилган. Пировардида у, группанинг тазйиқи остида розилик билдирган. «Вечерни Прага» газетасининг 28 январь сонида Ян Палах ҳалокати тўғрисида Прагада айтилаётган гаплар келтирилади: «Ян Палахнинг ўлими аслида сиёсий мақсадларни кўзлаб ўлдириш бўлиб, мамлакатда доимо ҳавотирли вазият вужудга келтиришни истовчи унсурлар студентни шундай ҳаракат қилишга ундаганлар». Газетада Ян Палах фойдаланиши керак бўлган ёнилғи фақат «совуқ аланга» беради, фақат «шуълаланади», деб ишонтирилганлиги эслатиб ўтилади.

Я. Палах ўлишни хоҳламаган. Чехословакия матбуоти хабар қилишича, алангада қолган Палах оғриққа чидамай ўзини ёндирган жойдан қочиб ёрдам сўраган. «Устимга пальто ёпинг!» деб қичқирган. Шаҳар транспорт хизматининг диспетчери Я. Шпирек ёниб турган Палах устига ўз пальтосини ёпиб, алангани ўчирган бўлса-да, кечиккан эди. Я. Палах врачларга ишнинг оқибати бундай бўлишини кутмагандим, деган.

Чехия ҳукуматининг 18 январда матбуотда эълон қилинган баёнотида ҳам айни шу гаплар айтилади. Унда ҳукумат ёш йигитнинг қисматидан қайғудадир, деб уқтирилади.

Шундан бир неча кун кейин содир бўлган янги фожиали ўлим жамоатчиликни ҳаяжонга солди. Пойтахт газеталари Праганинг Спортжилов районида студент Бланка Нахазелова ўзини газ билан заҳарлаб ўлдирганлигини хабар қилди. Ўзини заҳарлаган қиз қолдирган хат ўз-ўзини ўлдиришнинг сабаби ўз-ўзини куйдириш ташкилотчилари группасига бориб тақалишидан далолат беради.

«Руде право» ва баъзи бошқа газеталар босиб чиқарган бу мактубда қуйидаги сўзлар бор:

«Азизлар, бу хатни ўқиётган вақтингизда мен ҳеч нарсадан бехабар бўламан. Шунга ишонингки, бу ишни ўз эътиқодимга кўра қилганим йўқ. Мени бунга мажбур этишди. Ўзимни ўлдириш учун шу усулни танлаб олдим. Бу усул анча енгил бўлса-да, менинг учун у ҳам даҳшатлидир. Оҳ, яшашни шундай истайманки! Соат роса 08.30 да қора «мерседес» уч марта сигнал бергач, мен пардани тушириб газ жўмрагини очиб юбораман. Мен бундай қилишни истамасам-да, шундай қилишим керак. Марҳамат қилиб, мени кечиринг, кечиринг. Менинг орқага қайтадиган йўлим йўқ. Юзимга кислота сепилишидан кўра шуниси яхшироқ.

Алвидо, кечиринг».

Ғарб пропагандаси Я. Палах ҳалокатини ҳарчанд кўпиртирмоқда, Чехословакия теварагидаги вазиятни зўрайтиришга, мамлакат ичкарисида эса, социализмга қарши кучларни ижтимоий-сиёсий ҳаётни нормал изга солишга тўсқинлик қилувчи қўпорувчилик ҳаракатларига ундашга куч-ғайратини аямаётир. Ҳозир эса, студент Бланка Нахазелова хатининг чинлигини шубҳага солишга уринмоқда.

Ғарб матбуотидан шундан бошқани кутиб бўлмас эди. Аммо, Чехословакия матбуоти баъзи органларининг тутган позицияси кишини ҳайратда қолдирди. Улар, мана шу фожиали воқеалар билан алоқадор ҳамма ҳолларни аниқ ва охиригача тушуниб етишга ёрдам бериш ўрнига шубҳа уйғотишга, Чехословакия жамоатчилигини чалғитишга ва сунъий равишда бетинч аҳвол, ишончсизлик, асабийлик ва ҳавотирлик кайфиятларини сақлаб туришга уринмоқда.

Айни маҳалда Чехословакия матбуотидан яна бир неча «ўз-ўзини куйдиришга уриниш» юз берганлиги маълум бўлди. Ғарб пропагандасининг айрим органлари бу кишиларни салкам сиёсий курашчилар даражасига чиқариб қўйишга шошилдилар. Аммо, Чехословакия матбуотида эълон қилинган маълумотлардан турли қилмишлари учун жазо берилишидан қочишга уринган жиноятчилар шундай қилмоқчи бўлганлиги билиниб қолди.

Яқинда ЧССР ҳукумати баёнот берди. Унда, жумладан, қуйидагилар айтилади. «Экстремист группалар ҳукумат ва унинг органларига ультиматум шаклида тинмай тазйиқ кўрсатмоқда ва шу билан бирга объектив равишда олганда бажариб бўлмайдиган талаблар қўймоқдаки, улар гражданларнинг ҳақиқий эҳтиёжлари ўрнига мутлоқ асоссиз равишда январь ойидан кейинги сиёсатни қўллаб-қувватлаш борасида босилган қадамлар деб кўрсатилмоқда.

Ҳукумат шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш ҳамда Чехословакия қонунларига зид кампанияларнинг олдини олиш учун ички ишлар министрига зарур конкрет чоралар кўриш вазифасини юклади. Прагадаги аҳвол мураккаблашганлиги сабабли ҳукумат аҳолининг осойишталиги ва хавфсизлигига таҳдид солувчи кишиларга қарши зарур чоралар кўриш вазифасини юклади».

27 январда ЧССР Ички ишлар министрлиги маълум қилган хабарда жамоат хавфсизлиги ходимлари қонунга мувофиқ кўчаларда тартиб ўрнатиш чоралари кўрганликлари айтилади. Шу чоралар натижасида Вацлав майдонида ҳамда Краков ва Оплеталов кўчалари районида жамоат тартибини бузувчилар фаолиятининг пайи қирқилган, неча ўнлаб безорилар қўлга олинган.

Шаҳар жамоат хавфсизлиги бошқармаси бошлиғининг ЧТК мухбирига маълум қилишича, прокуратура органлари мавжуд қонунларга мувофиқ қўлга олинганларга нисбатан хулосалар чиқармоқдалар.

Англия. Утган йили маҳаллий «Кунар» пароходчилик компанияси «Куин Элизабет-II» пассажир лайнерини қуриб, сувга туширди. Уни қуришга 30 миллион фунт стерлинг сарфланган эди. Бироқ, Англия қирғоқларидаги дастлабки сузишиданоқ, пароходнинг қусурлари борлиги аниқланди. «Қиролича»ни ремонт қилиш ҳам ёрдам бермади. Канар оролларига қилинган навбатдаги саёҳатда пароходнинг турбиналарида вибрация борлиги аниқланди. Шунинг учун ҳам лайнер уйига тошбақа юриш билан қайтди. Шундан сўнг уни яна жиддий ремонт қилиш бошланди.

Суратда «Куин Элизабет-II» Совутгемптон портида.

Ассошиэйшен пресс — ТАСС фотоси.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РАДИО
БУГУН

8.25 — Концерт (область театрларининг артистлари ижросида). 9.30 — Чолғу куйлари. 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча). 10.10 — «Ўзбекистон пахтакорлари» (кантата). 11.15 — «Элга хизмат — олий ҳиммат» (русча). 11.30 — Кекса ижрочилар. 12.45 — «Замондошлар». 13.30 — Эстрада концерти (русча). 15.15 — В. Маяковский «В. И. Ленин» поэмаси асосида радиокомпозиция. 16.10 — Музикали соат (ёшлар учун). 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 17.00 — Симфоник куйлар. 18.00 — «Янги сайлов округлари». 18.10 — Романслар. 19.20 — «Қўшиқ ёзувчи шоирлар». И Қодир ва З Жавтобели (татарча). 20.00 — «Индустрлашган Ўзбекистон» (русча). 20.30 — Концерт (саноат ходимлари учун). 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Концерт. 21.40 — Сиёсий билимлар радиоуниверситети. «Империализм — капитализмнинг сўнгги босқичи» (суҳбат). 22.20 — Севги сатрлари. 22.40 — Мирмуҳсин. «Умид» романидан парча. 23.15 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — Ҳамма нарсани билишни истайман (болалар учун тележурнал). 18.30 — Мактуб (болалар учун телефильм). 18.45 — Теленгиликлар. 19.00 — Совет музикаси дурдоналари. Д. Шостакович. Биринчи симфония.

Ўзбек тилида. 19.55 — Теленгиликлар. 20.10 — «Ленинномa» программаси Петербург йиллари (ҳужжатли фильм). 20.40 Баракали меҳнат — яхши даромад. 21.00 — Халқ контроли экрани 21.25 — Рамз Бобожон Сенга севгилим. 20.40 — Буланка пансиони (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.55 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — Олмаота телестудиясининг кўрсатишлари.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Классик музика саҳифалари.

Рус тилида 20.40 — Ок китъа (ҳужжатли фильм) 21.00 — Яшасин давлатимиз (фильм-концерт). 21.30 — Сиз билан ёнма-ён (телевизион бадиий фильм). 22.40 — Мелодия—66.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 31/I да Дон Жуан, 1/II да Риголетто, 2/II да Олтин калитча (кундуз), Князь Игорь (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/I да Аяжонларим, 1/II да Қонли сароб, 2/II да Бўрон қуши (кундуз), Замон драмаси (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 31/I да Нурхон, 1/II да Гули сиёҳ, 2/II да Фарғона тонг отгунча.

КИНО

Тошдаги достон (1-2 серия-лар) — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 ярим; кундуз 2 ярим ва кеч 8 яримда), «ЧАЙКА», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Оҳанжамали қутича — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Омад сўқмоқлари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КАФЕДРА МУДИРЛАРИ: даволаш ва санитария-гигиена факультетлари болалар юқумли касаллиги, меҳнат гигиенаси, педиатрия факультети хирургик касалликлари, педиатрия ва санитария-гигиена факультетлари акушерлик ва гинекологияси (фан доктори, доцент);

КАФЕДРА ДОЦЕНТЛАРИ: фалсафа, даволаш факультетининг факультет хирургияси (фан кандидати, доцент);

БЎЛИМ БОШЛИҚЛАРИ: биохимия, морфология ва гистохимия, марказий илмий тадқиқот лабораторияси (фан доктори).

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар Тошкент шаҳар, К. Маркс кўчаси 103-уйга юборилади.

Октябрь район халқ маорифи бўлими, район касаба союзлари комитети ва М. Уйғур номли 22-ўрта мактаб педагогика коллективи шу мактабнинг директори, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Ҳ. Ҳошимовга отаси

Раҳматилла ОРИФЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ. «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 28. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323 Масъул секретарь — В34455 Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469 Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216 Халқаро ҳаёт — В37604 Коммунистик тарбия — В31455 Саноат капитал қурилиш ва транспорт — В34780 Совет қурилиши — В33258 Қишлоқ хўжалиги — В37604 Адабиёт ва санъат — В32036, В37221 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451 Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347 Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553 Иллюстрация — В34524 Стенографистка — В37343 Корректура — В37162 Эълонлар — В38142 Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши 22—82, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55

№ В. — 26. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 01089.